



รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Report)

เรื่อง

วิธีการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิธีวัฒนธรรมชุมชน
กรณีศึกษา อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดย กลุ่มอินทนิล

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 7
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2559

รายงานการศึกษากลุ่ม

(Group Report)

เรื่อง วิธีการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิธีวัฒนธรรมชุมชน

กรณีศึกษา อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดย กลุ่มอินทนิล

1. ผศ.ดร.อัครกร ไชยพงษ์
2. นายณภัคศักดิ์ เล้าภากรณ์
3. พ.ต.อ.พิทักษ์ อุทัยธรรม
4. น.อ.คมน์ วชิรกานต์
5. นางดารุณีย์ เผ่าสุวรรณ
6. นายทวิศักดิ์ บุญธรรม
7. นางพรทิพย์ ณรงค์ชาติโสภณ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 7

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2559

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
สารบัญ.....	ข
บทที่ 1 บทที่	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
สมมติฐานการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	5
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีชุมชน.....	6
วัฒนธรรมและประเพณีสาม โลก.....	11
ประเพณีความเชื่อ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งและกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง.....	16
ความหมายของอาชญากรรม.....	19
การป้องกันอาชญากรรม.....	20
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและป้องกันอาชญากรรม.....	22
ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย.....	22
ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์.....	22
ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	27
การออกแบบการวิจัย.....	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	29
ผลจากการสนทนากลุ่ม.....	21
1. วิธีวัฒนธรรมชุมชน วิธีการ กลไกในการควบคุมอาชญากรรม.....	29
2. การนำวิธีวัฒนธรรมของชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการควบคุมอาชญากรรม.....	30
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	32
สรุปผลการศึกษา.....	32
อภิปรายผล.....	33
ข้อเสนอแนะ.....	35
เอกสารอ้างอิง.....	36
ภาคผนวก.....	40
ภาคผนวก ก แบบสนทนากลุ่ม.....	39
ประวัติผู้ศึกษาวิจัย.....	42

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ดร.อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ผู้ทรงวุฒิทุกท่านตลอดจน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากร ในกระบวนการยุติธรรม สำนักกิจการยุติธรรม นางศิวากร กุรัตนเวช ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่สละเวลาอันมีคุณค่ายิ่ง ซึ่งคณะผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน โดยเฉพาะ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสามโลก ที่เป็นแรงผลักดันสนับสนุนจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และองค์ความรู้ในเชิงวิชาการแก่กระบวนการยุติธรรมไทยสืบไป

คณะผู้จัดทำ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนมีความสัมพันธ์กันเป็นสังคมซึ่งในเวลาต่อมาจำนวนได้เพิ่มขยายมากขึ้น การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะย่อมมีปัญหาเกิดขึ้น มนุษย์จึงได้สร้างกฎเกณฑ์ วิธีปฏิบัติต่อกัน เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันให้อยู่อย่างปกติสุข ในการที่มนุษย์สร้างกฎเกณฑ์ กติกา การอยู่ร่วมกันดังกล่าวนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนปฏิบัติตนให้เป็นที่เสียหายแก่บุคคลอื่นอาจจะถูกลงโทษ จากสังคมหรือจากหมู่คณะ (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2556, หน้า 10) หรือจากผู้นำของชุมชนหรือสังคม ดังนั้นสังคมจึงกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติ หรือวิถีประชาของตนในสังคม มนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและสืบเผ่าพันธุ์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2556, หน้า 12)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งมนุษย์สร้างขึ้นมา เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน มนุษย์จึงตกลงยอมรับกันว่า จะกำหนดกฎเกณฑ์ พฤติกรรมอย่างไรที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกยึดถือตรงกัน เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมอาจจะเป็นความเชื่อ อุดมคติ ตลอดจนมีการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเชิงเครื่องมืออุปกรณ์ วัสดุต่างๆ ตึกอาคาร อาวุธ เทคโนโลยี รวมตลอดถึงสติปัญญาในการจัดการด้วยโครงสร้างและระบบ (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2556, หน้า 13)

วัฒนธรรมมีความหลากหลาย ซึ่งอาจจะเป็นวัฒนธรรมด้านนามธรรม อาทิเช่น ความเชื่อ อุดมคติ ค่านิยม หรืออาจเป็นวัฒนธรรมทางรูปธรรมหรือทางวัตถุ อาทิเช่น ตึก วัด อาคารต่างๆ ซึ่งวัฒนธรรมและด้านนามธรรมนั้น เห็นได้ว่าเป็นตัวชี้้นำทำให้เกิดความคิดหรือการกระทำในเวลาต่อมา โดยเฉพาะวัฒนธรรม นามธรรมด้านความเชื่อและค่านิยม ดังนั้นวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยมนุษย์ เพื่อสมาชิกทั้งหมดสามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างดุลยภาพระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมจึงเป็นภูมิปัญญาที่บูรณาการและจุดมุ่งหมายที่ดุลยภาพของการดำรงชีวิตร่วมกัน (ประเวศ ะสี, 2539, หน้า 14)

ความสัมพันธ์ในสังคมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งมี 3 ด้านคือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความเชื่อ วิถีวัฒนธรรม เมื่อคนในสังคมปฏิบัติตามความเชื่อ ค่านิยม เหมือนๆ กันทั้งชุมชนและชุมชนก็อยู่อย่างสงบสุข

ในปัจจุบันอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญของสังคมและได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลการจับกุมผู้กระทำความผิดผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ทุกภาคส่วนได้ร่วมมือรณรงค์และป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงและอนาคตของชาติ แต่อย่างไรก็ตาม การควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะรักษาระเบียบของสังคมจะไม่เกิดผลสำเร็จเสมอไป บางครั้งสมาชิกในสังคมได้ล่วงละเมิดกติกา ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่วางไว้ การฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบที่วางไว้ นับว่าเป็นการทำทลายอำนาจและพลังของสังคมอย่างยิ่ง การควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่จะควบคุมอาชญากรรม โดยเฉพาะความเชื่อที่ว่า ถ้าเราไม่กระทำความผิด ก็ถือว่าเราเป็นคนดีหรือมีความเชื่อว่าจะกฎหมายไม่ใช่เพียงตัวหนังสือ แต่สามารถบังคับได้ซึ่งหากมนุษย์หรือคนในชุมชนมีความเชื่อดังกล่าว การล่วงละเมิดก็จะไม่เกิดขึ้น

อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นอำเภอหนึ่งซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเฉพาะชาวมอญซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่นับถือคนเฒ่าคนแก่เป็นผู้นำทางความคิด โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างจากชาวไทยทั่วไปในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดปทุมธานี อีกทั้งยังมีวิถีชีวิต ความเชื่อ มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ รุ่นแล้วรุ่นเล่า ทำให้คนรุ่นหลังยอมรับและยึดถือประเพณี ความเชื่อ ซึ่งสามารถควบคุมดูแลชุมชนให้สงบเรียบร้อย ปัญหาอาชญากรรมมีสถิติเกิดขึ้นน้อย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่นๆ เห็นได้ว่า อำเภอสามโคกในปี พ.ศ. 2556-2559 มีสถิติอาชญากรรมเพียง 1,474 คดี โดยเฉพาะประเภทคดียาเสพติดซึ่งอยู่ในหมวดความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จะพบว่า อำเภอสามโคก มีสถิติคดีประเภทนี้น้อยที่สุดในจังหวัดปทุมธานี จากปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาวิถีวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในการควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นโดยใช้วิถีวัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะวิถีความเชื่อและค่านิยม ซึ่งนำมาควบคุมอาชญากรรม

ตารางเปรียบเทียบสถิติความผิดในคดีอาญาของอำเภอต่างๆ ในจังหวัดปทุมธานี
ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2559

อำเภอ	ประเภทความผิด					รวม
	ความผิดเกี่ยวกับชีวิต	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	ความผิดพิเศษ	ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	โจรกรรมรถยนต์จักรยานยนต์	
เมือง	201	718	99	3100	52	4170
สามโคก	92	540	26	785	31	1474
หนองเสือ	76	156	32	1097	13	1374
ลาดหลุมแก้ว	203	504	1398	13978	148	2253
ลำลูกกา	244	804	131	1911	135	3224
ธัญบุรี	366	1291	222	3636	202	5717
คลองหลวง	449	1849	117	3773	333	6521

ที่มา : กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี 2559

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการ กลไก ในการควบคุมอาชญากรรม โดยวิถีวัฒนธรรมชุมชนใน อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้วิธีการ กลไกในการควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีนำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเวลา

60 วันตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน – วันที่ 23 มิถุนายน 2559

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาวิถีวัฒนธรรมชุมชนของอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. ศึกษากลไกวิธีการในการควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าพนักงานของรัฐ และผู้นำศาสนา ในอำเภอสามโคก

สมมติฐานการศึกษา

การควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่มีวิธีการ กลไก ที่เข้มแข็งโดยเฉพาะวิถีวัฒนธรรมชุมชน สามารถลดปัญหาอาชญากรรมและสร้างความสงบสุขให้กับชุมชนได้

นิยามศัพท์

วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้ผลิตสร้างขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันในสังคมใน การที่จะนำมาใช้เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิต หรือเป็นกระสวนแห่งพฤติกรรม เพื่อความ สะดวกสบาย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของ สังคม

ชุมชน หมายถึง หมู่ชน กลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันและมี ผลประโยชน์ร่วมกัน

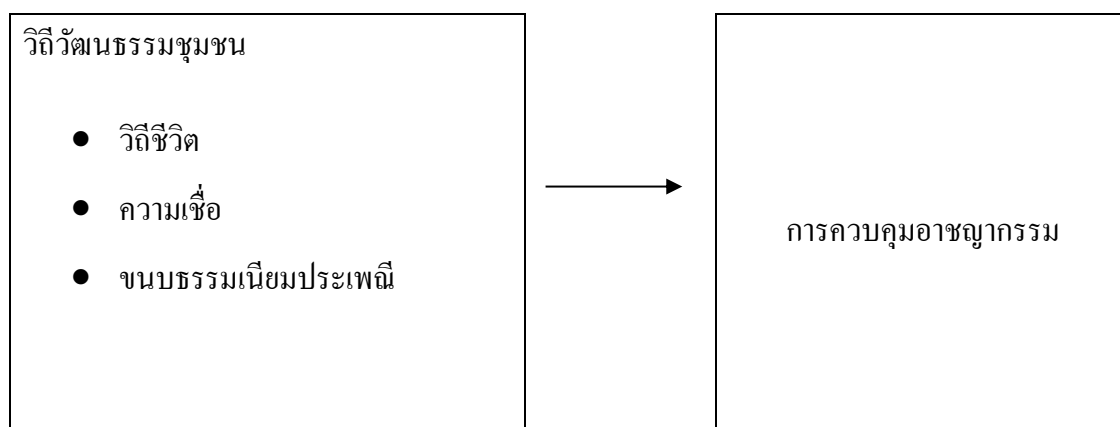
อาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มีการกระทำผิดโดยผู้กระทำมีเจตนาในการกระทำความผิด โดยเป็นการกระทำที่มีลักษณะร้ายแรง มีความรุนแรง และเป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งก่อให้เกิด ผลกระทบจำนวนมากต่อสังคม ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ ทั้งที่ไม่เป็นทางการจากสมาชิกใน สังคม เช่น การตำหนิ ดิเคียน การไม่คบหาสมาคม และการได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

อำเภอสามโคก หมายถึง อำเภอหนึ่งของจังหวัดปทุมธานี
การควบคุม หมายถึง การยับยั้ง การระงับ การดูแล การกำกับดูแล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบวิถีวัฒนธรรมชุมชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. ได้ทราบถึงกลไก วิธีการในการควบคุมอาชญากรรมในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
3. สามารถนำวิถีวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ในการควบคุมอาชญากรรมในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นที่มีวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกันได้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา



บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่องวิธีการควบคุมอาชญากรรมชุมชน กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งชุมชน
3. ความหมายของอาชญากรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมและการป้องกันอาชญากรรม
5. วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอำเภอสามโคก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีชุมชน

การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบความสัมพันธ์ที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันจนเกิดจารีตประเพณี ระเบียบ กฎเกณฑ์ และพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้สมาชิกของชุมชนหรือสังคมทั้งปัจจุบันและอนาคตรุ่นต่อไปได้ถือปฏิบัติและสั่งสมต่อกันมาจนกลายเป็นภูมิปัญญา หรือวัฒนธรรมของชุมชนหรือสังคมนั้น ซึ่งได้มีการนิยามความหมายของวัฒนธรรมไว้หลายประการ ดังนี้

" วัฒนธรรม " หมายถึง วิถีแห่งการดำรงชีพที่มนุษย์สร้างขึ้นตามที่มีมนุษย์มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นระบบความรู้ความคิดหรือความเชื่อจนเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นวิธีการหรือแบบแผนที่มีการอบรมถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อมา ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของมนุษย์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2536, อ้างใน กิ่งแก้ว มรกตจินดา, 2550, หน้า 25)

" วัฒนธรรม " หมายถึง วิถีชีวิต หรือชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกด้าน มนุษย์ในทุกสังคมจะมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันไปตามประเพณี วัฒนธรรมถูกแสดงออกมาให้เห็น โดยแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ มนุษย์ในสังคมจะมีพฤติกรรมทางสังคมอย่างไร แบบแผนพฤติกรรมและกฎเกณฑ์ต่างๆ จะอยู่เบื้องหลัง (งามพิศ สัตย์สงวน 2542, อ้างใน กิ่งแก้ว มรกตจินดา, 2550, หน้า 26)

พระยาอนุমানราชชน อธิบายไว้ว่าประเพณีและวัฒนธรรม เมื่อว่าตามเนื้อความก็เป็นสิ่งเดียวกันคือ ไม่ใช่มีอยู่โดยธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่สังคมหรือคนในสังคมนั้นร่วมกันสร้างให้มีขึ้นและถ่ายทอดให้แก่กันได้

ประเพณีถ้าว่าโดยลักษณะแห่งวัฒนธรรมก็เป็นวัฒนธรรมด้วยลักษณะหนึ่ง เพราะสิ่งที่สังคมสร้างหรือวาง เป็นระเบียบแบบแผนขึ้นไว้ก็จะต้องสืบสานต่อเป็นประเพณี (อานนท์ อากาศิรมย์ 2515, หน้า 15)

" ประเพณี " (Traditional) หมายถึง ความประพฤติที่สืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในหมู่คณะ และหมายรวมถึงรูปแบบของความเชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทักษณคติ ศีลธรรม ระเบียบ แบบแผน และวิธีการกระทำสิ่งต่างๆ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรมในโอกาสต่างๆ ที่ได้กระทำมาแต่ในอดีต หรือกระทำสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประเพณีนี้เป็นสิ่งที่มีกันในทุกชาติ ทุกภาษา ส่วนลักษณะจะแตกต่างหรือคล้ายกันก็ขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละสังคมโดยอาจแบ่ง ประเพณีตั้งแต่เกี่ยวกับชีวิตในครอบครัว เช่น การเกิด การบวชเรียน การแต่งงาน การตาย หรือประเพณี เกี่ยวกับการทำบุญ และการสนุกสนานรื่นเริงของส่วนรวม เช่น สงกรานต์เข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น (ผ่องพรรณ มณีรัตน์ 2521, หน้า 1-2)

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีชุมชนนั้น มีนักวิชาการและนักคิดหลายท่านได้ให้ความหมาย ความสำคัญตลอดจนลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีชุมชนไว้ ดังนี้

วัฒนธรรมของชุมชนชนบทก่อตัวขึ้นจากการต่อสู้เพื่อให้ทุกคนมีอยู่มีกิน และจากการที่ต้องอยู่รวมกันและสัมพันธ์กันเป็นสังคมชุมชนการต่อสู้เพื่อการมีอยู่มีกิน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการผลิตแบบ กสิกรรม เกิดการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดการจัดระบบความสัมพันธ์กับธรรมชาติและ ความต้องการเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว ความเป็นมาและความเป็นไปของจักรวาลโลกและชีวิตพัฒนาขึ้นเป็น วัฒนธรรมทางความเชื่อเกิดระบบคุณค่า และเกิดการรับศาสนาเข้ามาในชุมชนพร้อมกับพิธีกรรมต่างๆ และ การที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ที่ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุขก่อให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน สัมพันธ์กัน เกิดเป็นจารีตประเพณี ระบบกฎเกณฑ์ และพิธีกรรม ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกของชุมชนทั้งรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้ยึดถือปฏิบัติและสืบทอดกันต่อไป ซึ่งการที่มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหรือสังคมอย่างมีความรัก ความสัมพันธ์มีการแบ่งปัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ พิธีกรรม เพื่อควบคุมพฤติกรรมและเป็นแนวทางให้ สมาชิกในชุมชนหรือสังคมถือเป็นแนวทางปฏิบัติและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนหรือสังคมนี้ คือ "วัฒนธรรม" โดยวัฒนธรรมของชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง ย่อมจะแตกต่างกันไปตามภูมิหลังและความเป็นมาของแต่ละชุมชน (สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์, 2533 , หน้า 8) และนอกจากนั้นวัฒนธรรมชุมชนยังหมายถึง ลักษณะที่แสดงความจริงใจองงาม ความเป็น ระเบียบ ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชนแต่ละชุมชนหรือ สังคมนั้นๆ และมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำที่ แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยมีการสร้าง ระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ ระบบความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ (สุพัตรา สุภาพ, 2541, หน้า 100-106) และนอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ ยังได้ อธิบายลักษณะของวัฒนธรรม และองค์ประกอบของวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เกิดจากการใช้ปัญญาที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ คิดสร้างและเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางธรรมชาติให้เหมาะต่อการดำรงชีวิตที่ดีมีความสุข และมีการถ่ายทอดที่กระทำผ่านกระบวนการ จากพ่อแม่สู่ลูกหลานหรือจากลูกหลานขึ้นสู่พ่อแม่ ซึ่งมีใช้การถ่ายทอดทางชีวภาพ

2. เป็นมรดกทางสังคม ที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกันเป็นแนวทางเดียวกันอย่างต่อเนื่องของคนในสังคม ซึ่งอาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่คิดค้นขึ้นมาใหม่หรือรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น และมีการเรียนรู้ยอมรับของคนในสังคมนั้นทั้งมีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

3. เป็นวิถีชีวิตมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมนั้นทั้งเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถรับรู้ร่วมกัน บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมใดก็มักจะประพฤติปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมนั้นและจะประพฤติกกรรมคล้ายๆกับคนอื่นในสังคมเดียวกัน

4. เป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเสริมสร้างเพื่อให้เหมาะสมและสนองตอบความต้องการของสังคมในแต่ละยุคสมัย

อย่างไรก็ตามนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาบางท่าน ได้มีการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. ภาษา
2. ศาสนาและอุดมการณ์ เป็นวัฒนธรรมที่กำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของมนุษย์
3. ระบบเศรษฐกิจ เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแลกเปลี่ยน และการบริโภคของประชากรในสังคม เพื่อให้รู้จักจัดการสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นให้ดีที่สุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่
4. จริยธรรม เป็นวัฒนธรรมที่ได้วางระเบียบ กฎเกณฑ์ ในสังคมให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามเพื่อความสงบสุขภายในสังคม

5. ค่านิยม เป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์

6. อำนาจ เป็นวัฒนธรรมที่ได้กำหนดวิธีการจัดการปกครองและการใช้อำนาจให้เหมาะสมภายในสังคม

7. ศิลปะและสุนทรียศาสตร์ เป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่แสดงถึงศิลปะและสุนทรียศาสตร์ของสมาชิกในสังคมและ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา .2541) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “ วัฒนธรรมชุมชน ” คือ วิทยาญาของชุมชน ระบบความคิด ระบบคุณค่า อุดมการณ์ที่ชุมชนได้ตั้งไว้ โดยมีการกลั่นกรองและสืบทอดต่อเนื่องกันมา ซึ่งวัฒนธรรมหมู่บ้านหรือวัฒนธรรมชุมชนของประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ถิ่นฐาน วิธีการดำเนินชีวิต และมีลักษณะสำคัญ คือ

1. ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน
2. ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว เครือญาติ และชุมชนขนาดเล็ก

3. สมาชิกในชุมชนมีความผูกพัน มีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง และเครือญาติซึ่ง (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา .2541, หน้า 9-10) กล่าวว่าวัฒนธรรมชุมชนจะคงอยู่ได้นั้นต้องมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่

1. ต้องมีการผลิตหรือกระทำซ้ำ

2. ต้องมีองค์การทางสังคมที่สนับสนุน คือ ต้องช่วยกันอนุรักษ์และรักษาไว้ให้คงอยู่ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้มีรูปแบบ องค์การทางสังคมอยู่ด้วยเพื่อเอื้อต่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมของชุมชนนั้น

3. อาจมีการปรับส่วนที่ก้าวหน้าของวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อให้มีพลวัต

4. มีการสืบทอดทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ วัฒนธรรมชุมชนยังเป็นที่รวมพลังความสามารถ พลังภูมิปัญญา และพลังสร้างสรรค์ ที่จะแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งวัฒนธรรมมี 2 ส่วน คือส่วนที่เรามองเห็นได้ เช่น ศิลปวัฒนธรรมอาหาร การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม การเรียนรู้ และส่วนที่เรามองไม่เห็น เช่น ระบบคิด ระบบคุณค่าโดยมีกรอบความคิดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนไว้ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ 2538, หน้า 21-25)

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ ระบบคิด พฤติกรรมชาวบ้านประเพณีปฏิบัติ อยู่เพื่อเป็นการค้นหาความหมาย เบื้องหน้า และเบื้องลึกของวัฒนธรรมชุมชน

2. การรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่ดั่งงามของชุมชนให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ เช่น การย้อนรอย การแตกหน่อ ต่อยอดของคุณค่าที่ดั่งงาม

3. การพิจารณาวัฒนธรรมชุมชนในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของส่งผลสืบเนื่องถึงการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และฟื้นฟูให้มีอายุยืนยาว

4. การพิจารณาถึงศักยภาพและพลังสร้างสรรค์ของชุมชน

5. การมีกรอบความคิดและความเข้าใจวัฒนธรรมแบบองค์รวม

นอกนี้แล้วแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนยังมีอยู่อีก 2 ประการ กล่าว คือ

1. ชุมชนแต่ละแห่งมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว วัฒนธรรมนี้จะให้คุณค่าแก่ความเป็นคนและแก่ชุมชนที่มีความผสมกลมกลืนกัน

2. วัฒนธรรมชุมชนเป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุดและจะช่วยให้เป็นประโยชน์ได้เมื่อมีการปลุกให้สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกรับรู้ในวัฒนธรรมของตน

ซึ่งสาระสำคัญของแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน คือ ชุมชนที่มีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว คือมีระบบคุณค่าที่รวบรวมได้มาจากประวัติศาสตร์เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติ เป็นวิถีชีวิตและทิศทางของการพัฒนาโดยแกนกลางสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน คือการให้ความสำคัญแก่ความเป็นคนและความผสมกลมกลืน (harmony) กันในชุมชนทั้งในขณะปัจจุบัน ระหว่างสมาชิกด้วยกัน และการนับย้อนขึ้นไปสมาชิกก็มีบรรพบุรุษร่วมกัน การพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าจึงต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่สุดของชาวบ้าน ถ้าวัฒนธรรมชุมชนมีความเข้มแข็ง การรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน

เพื่อกระทำกิจกรรมใด ๆ ย่อมประสบความสำเร็จและสามารถต่อต้านการเอาเปรียบจากภายนอกได้ และวัฒนธรรมชุมชนยังคงอยู่เพราะชุมชนมีกลไกการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ซึ่งแม้ว่าจะมีใหม่เข้ามาสิ่งเดิมก็ยังคงอยู่และเมื่อปฏิบัติไปนานเข้าก็กลายเป็นพิธีกรรมคงอยู่คู่ชุมชนตลอดเวลายาวนาน

(นิพนธ์ เทียนวิหาร, 2535, อ้างใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2537, หน้า 172-174) อีกทั้งวัฒนธรรม คือ “ทุน” ที่จะ เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย โดยวัฒนธรรมจะเป็นทุนของสังคมหนึ่งๆ ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากไม่มีการสืบสานเอาใจใส่ดูแลสนับสนุนทุนนี้ก็จะลดลงและหมดสิ้นไป วัฒนธรรมจึงเป็นทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศโดยอาศัยสิ่งที่มีอยู่ในสังคมนั้นและพัฒนา ไปสู่การยกระดับมาตรฐานทางสังคมที่จะส่งผลไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ด้วย (ชัยอนันต์ สมุทรวานิช 2540, อ้างใน วรวิทย์ โธมรัตน์พันธ์, 2551, หน้า 320-321) นอกจากนั้นวัฒนธรรมถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อสังคมมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้ และยังเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม สามารถดำเนินไปได้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย เจริญรุ่งเรือง และมีความมั่นคงสืบต่อไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีชีวิตของมนุษย์ การแสดงพฤติกรรมของ มนุษย์ตลอดจนความสัมพันธ์ต่อกันของมนุษย์มิได้กำหนดขึ้นมา โดยธรรมชาติทางร่างกายหรือโดย สัญชาตญาณ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีการเรียนรู้ และพัฒนาวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อดำรงชีวิตและการดำเนินชีวิต ของตนเอง จึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญในระดับที่เป็นความเป็นความตายของมนุษย์เลยทีเดียวซึ่ง นอกจากวัฒนธรรมจะมีความสำคัญต่อมนุษย์แล้ววัฒนธรรมยังมีหน้าที่ที่สำคัญ คือ

1. เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน มนุษย์สามารถแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยการก่อตั้งสถาบันต่าง ๆ ขึ้นมา สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์จัดระเบียบพฤติกรรมของตนเอง ตัวอย่างเช่นรูปแบบของ ครอบครัวของสถาบันครอบครัว

2. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ รู้ระเบียบสังคม ซึ่งกลุ่มสังคมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครอบครัวซึ่งได้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด วัฒนธรรมเกี่ยวกับบทบาทตามฐานะตำแหน่งของความสัมพันธ์ทางสังคม อาทิ แบบการมีครอบครัว แบบ ของการเลี้ยงดูบุตรหลาน และแบบของการแต่งงาน วัฒนธรรมอันเป็นตัวกำหนดแบบของความสัมพันธ์ พฤติกรรมของมนุษย์นี้จะเป็นเครื่องชี้ทางและแนะแนว รวมทั้งกำหนดบทลงโทษ และให้รางวัลแก่สมาชิก ด้วย

3. ทำหน้าที่ควบคุมสังคม การควบคุมทางสังคมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการ ใช้ชีวิตการแสดงออกของบุคคล และสิ่งที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติหรือประพฤติตามมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้โดย สังคมหรือกลุ่มของคน การควบคุมทางสังคมนี้อาจอยู่ในรูปที่เป็นทางการ โดยอาศัยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่วางไว้ หรือตรากฎหมายสามารถอ้างอิงและยึดถือเป็นหลักฐานยืนยันได้ตลอดเวลา และการควบคุม ที่ไม่เป็นทางการ อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมและกวีศีลธรรม เป็นต้น

4. ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่า สังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมเช่นเดียวกันกับบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนส่วนที่เป็นนามธรรมของ

บุคลิกภาพก็คือ ความเชื่อ ความสนใจ ทักษะคติ ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเปรียบได้กับ วัฒนธรรมแบบไม่ใช้วัตถุของสังคม ส่วนที่มองเห็นได้ของบุคลิกภาพ เช่น รูปลักษณ์ การนุ่งห่มสวมใส่ เสื้อผ้า ตลอดจนท่าทางการเดิน การพูด เป็นเสมือนวัฒนธรรมประเภทวัตถุธรรมของสังคม

5. ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นบึกแผ่น ความจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมอยู่รอด ทั้งนี้เพราะการมีลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่มคนในสังคม ย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของ จึงก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และพร้อมที่จะปกป้องเพื่อให้วัฒนธรรมอันเป็นส่วนร่วมของตนยังคงอยู่ต่อไป

6. เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างหล่อหลอม (moulding) บุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก บุคลิกภาพเป็นผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย สภาพและการแสดงออกของจิตใจ และประสบการณ์ทางวัฒนธรรม กล่าวคือบุคลิกภาพของบุคคลส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะทางชีวภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งของกรรมพันธุ์ที่ได้จากยีนส์ (genes) ของบิดา มารดา อีกส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการอยู่ร่วมติดต่อกับผู้อื่น เพราะทำให้บุคคลได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่ม และตัวแทนในการขัดเกลาที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม สิ่งที่ถ่ายทอดก็คือแบบแผนหรือวิธีการและกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

7. ทำให้สมาชิกแต่ละสังคม ตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์ของการมีชีวิตของตน อันเป็นความหมายของสถานการณ์และที่เกี่ยวกับทักษะคติ ค่านิยม และจุดมุ่งหมายปลายทาง

การเรียนรู้ความหมายของสถานการณ์ดังเช่น การยิ้ม การหัวเราะ แสดงความหมายถึงความเป็นมิตร ไมตรีต่อกัน หรือการชูกำปั้น หน้าบึ้ง แสดงความหมายในทางตรงกันข้าม คือความไม่พอใจไม่เป็นมิตร เหล่านี้เป็นผลของวัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละอย่างมีวิธีการที่ละเอียดลออแตกต่างกัน ซึ่งช่วยอธิบายความหมายของแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันด้วย

วัฒนธรรมสามารถอธิบายความหมายเกี่ยวกับทักษะคติ ค่านิยม และจุดมุ่งหมายปลายทางของคน กล่าวคือ บุคคลย่อมอยู่ในภาวะที่มีแนวโน้มที่จะรู้สึกและปฏิบัติด้วยวิธีการบางอย่าง(ทักษะคติ)โดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวแบบที่กำหนดว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ทำงานเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา(ค่านิยม) ซึ่งกลายมาเป็นจุดหมายหรือสิ่งที่บุคคลพึงจะบรรลุถึงและเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต

8. สร้างหรือจัดแบบความประพฤติเพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติตามโดยไม่จำเป็นต้องคิดหาวิธีการประพฤติปฏิบัติโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดหรืออบรมให้ถูกระเบียบทางสังคมเกี่ยวกับบทบาท ความคาดหวัง บรรทัดฐานทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

วัฒนธรรมและประเพณีสามโลก

ผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนหนึ่งในสังคมแสดงความหมายและเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของกลุ่มวัฒนธรรมแต่ละสังคมเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์ประสบการณ์ ความจริง และปัจจุบัน อีกทั้งเป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่และมีส่วนสังคมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น

อำเภอสามโคกมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนมอญ นับแต่ อพยพมาในอดีตซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่ปรากฏให้เห็นและมีการสืบทอดกันมาจากรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย มาสู่รุ่นลูกหลานเหลน ไปเรื่อยๆ ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นนามธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ มีดังนี้

ประเพณีความเชื่อ

การนับถือผี

ชาวสามโคกโดยเฉพาะมอญนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัดและในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการนับถือผีด้วยซึ่งผีที่ชาวมอญนับถือมีหลายชนิดแต่ที่สำคัญ มีเพียง 2 ชนิด (สุภรณ์ โอเจริญ ,2541 หน้า 87)

1. ผีประจำหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า pea cu ประดิษฐานไว้ในศาลที่ชายทุ่ง และมีการทำพิธีบูชา เช่น สรงปีละครั้ง โดยมี “คนทรง” เป็นผู้ประกอบพิธี ในพิธีจะมีการเข้าทรงทำนายความเป็นไป และความอุดมสมบูรณ์ของอนาคต นอกเหนือจากนี้อาจทำพิธีบูชาในโอกาสอื่นๆ ตามศรัทธาของแต่ละคน เช่น เมื่อเกิดปัญหาหรือความเดือดร้อนต่างๆ หรือหญิงชายเมื่อแต่งงานกันแล้วจะนำดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาเพื่อเป็นการบอกกล่าว

2. ผีบ้านหรือผีเรือน หรือที่เรียกว่า kalokhei เป็นผีประจำตระกูล ซึ่งนับญาติเฉพาะทางฝ่ายชาย การรับผีจะตกทอดไปยังบุตรชายคนหัวปีของตระกูลเรื่อยไป ถ้าบิดาไม่มีบุตรชายหัวปี ผีนั้นก็ขาดจากสกุลวงศ์นั้นไป ชาวมอญจึงให้ความสำคัญกับบุตรชายหัวปีมาก เพราะผู้ที่รับผีมีหน้าที่เก็บรักษาสมบัติประจำตัวปี ผู้ที่รับผีจะต้องคอยระวังรักษาข้าวของผีให้อยู่สภาพเดิม ไม่เช่นนั้นแล้วจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้กับคนในครอบครัวดังนั้นผู้รับผีจึงต้องมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่งคือ “การรำผี” จะกระทำก็ต่อเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นอาทิ เมื่อคนในครอบครัวล้มเจ็บ เจ็บบ้านจะรำผีเพื่อขอให้ผีช่วยหรือ บนบานขอให้หาย แล้วจะรำผีถวาย หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ซึ่งคิดว่าจะเป็นที่ขัดเคืองของผี หรือ “ผิดผี” คือมีคนทีนับถือผีอื่นมานอนค้างคืนในบ้าน เป็นต้น การรำผีมีข้อจำกัด คือ ต้องไม่ทำในระหว่างเข้าพรรษา ไม่ทำในวันพระ และต้องไม่ทำในระยะที่สมาชิกฝ่ายหญิงในครอบครัวตั้งครรภ์ โดยทั่วไปมักทำในช่วงเดือน 4 ถึง เดือน 6 นอกจากนี้บางตระกูลยังนับถือผีเต่า ผีงู ฯลฯ

“ความเชื่อเรื่องเต่า” หรือการนับถือเต่า “ถ้านับถือเต่า เดินออกจากบ้านไปพบเต่ากลางทาง หากไม่อยากจะทำปาณาติบาต ก็ต้องออกปากว่าเต่านั้นเฒ่า และตนเองต้องหลีกทางไปเสียอีกทาง แต่ถ้าไม่พูดเช่นนั้นต้องเอาเต่านั้นไปฆ่าเพื่อทำอาหารกิน แต่ก่อนจะกินต้องเช่นผีบรรพบุรุษเสียก่อน จึงจะกินได้ ถ้าหากว่าไม่คิดเตียนว่าเต่านั้นเฒ่า และทิ้งไม่เอาไปทำอาหารกินจะเกิดเภทภัยนา ๆ ต่อคนในตระกูลนั้นได้”

(สุเอ็ด คชเสนี ,2527 หน้า 53)

ประเพณีการทำศพ

ธรรมเนียมการทำศพมอญ ถือว่าตายแบบธรรมดา เพราะโรคชรา หรือป่วยมานาน นิยมใช้การเผา เช่นเดียวกับคนไทย แต่ถ้าตายไม่ดีหรือโรคปัจจุบัน ประสบอุบัติเหตุ รวมทั้งเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี ศพเหล่านี้จะไม่มีการเผาแต่ต้องฝังให้เร็วที่สุด โดยไม่มีการประกอบพิธีใด ๆ

ประเพณีการทำศพมอญนับว่าเป็นงานใหญ่งานหนึ่ง ขึ้นอยู่กับฐานะของผู้ตายและลูกหลาน โดยเฉพาะถ้าผู้ตายเป็นพระสงฆ์หรือเจ้าอาวาส งานศพจะยิ่งใหญ่เป็นงานระดับหมู่บ้านและตำบล โลงศพจะถูกสร้างอย่างวิจิตร ทำเป็นยอดคล้ายปราสาท และยังมีกระเจาะระฆังข้าง ๆ โลงทั้งสองด้านไว้ให้มองเห็นศพผู้ตายข้างในด้วย โลงศพอันงดงามนี้จะถูกเผาไปพร้อม ๆ กับศพบนเชิงตะกอน การเผาศพพระมีข้อห้ามอยู่อย่างหนึ่ง คือ ห้ามจุดไฟเผาด้วยมือต้องจุดด้วยดอกไม้เพลิงที่เรียกว่า “ลูกหนู” แทน

“ลูกหนู” ทำจากดินประสีวประสมกำมะถัน และอัดลงในกระบอกไม้ยาว ประมาณหนึ่งศอก ต่อสายไปยังโคงศพ แล้วยิงให้ลูกหนูวิ่งไปชนปราสาทและโคงศพจนไฟลุกขึ้น บางครั้งมีการประกวดการทำลูกหนูของใครแรงมากก็จะได้รับรางวัลจัดได้ว่า “ลูกหนู” เป็นประเพณีการเล่นการแข่งขันอย่างหนึ่งของชาวมอญสามโคกที่มีสืบต่อกันมาช้านาน คำว่า “ลูกหนู” ในที่นี้ มิได้หมายถึงสัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งที่แมวชอบจับกินเป็นอาหาร แต่เป็นวัตถุที่ประกอบขึ้นด้วยกรรมวิธีที่ชำนาญของช่าง ด้วยใช้ดินระเบิดชนิดเดียวกับดอกไม้เพลิงทำเป็นรูปคล้ายจรวด หรือบั้งไฟม้าของชาวตะวันออกเฉียงเหนือตัวลูกหนูทำด้วยไม้ไผ่ขนาดใหญ่ยาวประมาณสองปล้องครึ่ง มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 12 เซนติเมตร หรือบางทีก็ทำด้วยไม้เนื้อแข็งกลึงเป็นรูปทรงกระบอก เจาะข้างในให้กรวง บางครั้งก็ใช้กระบอกเหล็ก แต่กระบอกเหล็กไม่ค่อยนิยมกันนัก เพราะมีอันตรายข้างในกระบอกอัดดินปืนเข้าไปให้แน่น และอุดหัวอุดท้ายด้วยดินเหนียว และเจาะรูตรงกลางให้พอดีสำหรับติดสายฉนวนไว้จุดไฟให้ลามเข้าไปไหม้ดินปืนในกระบอกครั้งไฟกระทบดินปืนในกระบอก จะเกิดระเบิดเป็นเปลวเพลิงพุ่งออกมาจากรูท้ายกระบอกคล้ายดอกไม้ไฟหรือไฟพะเนียง หรือผีพุ่งไต้เป็นความแรงของดินระเบิด มันจะขับเคลื่อนตัวกระบอกลูกหนูให้วิ่งไปข้างหน้าตามลวดสลิงที่ขึงไว้โดยเร็ว เพราะตัวลูกหนูเขาผูกติดไว้กับลวดสลิงระหว่างที่ลูกหนูวิ่งจากมีเสียงดังเซ็ค ๆ หน้าดินปืนเป็นที่หน้าคูดมากเมื่อลูกหนูวิ่งไปสุดลวดสลิงมันจะพุ่งเข้าชนปราสาท ซึ่งตั้งอยู่ห่างประมาณ 40 เมตร ถ้าของใคร

ลูกหนูจะกระทำเฉพาะในงานประชุมเพลิงศพพระ หากวัดใดมีพระมรณภาพเข้าจะเก็บศพนั้นไว้ก่อนรอนถึงหน้าแล้ง ชาวบ้านว่างจากการทำนาแล้ว ก็จะมาช่วยจัดงานประชุมเพลิงศพพระ แต่ก่อนที่จะถึงกำหนดวันงาน วัดที่เป็นเจ้าภาพจะประกาศให้วัดต่าง ๆ ทราบ และเชิญให้จัดทำลูกหนูมาเข้าแข่งขันด้วย เมื่อชาวบ้านเสร็จกิจจากการทำนาก็ช่วยกันทำลูกหนู เพื่อเตรียมไปแข่งขันลูกหนูที่จะนำไปแข่งขันนั้น จะต้องจัดตกแต่งภายนอกให้สวยงามเพื่อประกอบกันด้วย เขาจะประดับประดาตกแต่งด้วยกระดาษสีต่าง ๆ จนดูสวยงามครั้งถึงวันกำหนดแต่ละวัดจะจัดกระบวนแห่ลูกหนู คล้ายขบวนพาเหรดของนักกีฬาการแต่งกายของคนในขบวนก็ต้องเหมือนกัน อาจจะทำเป็นขบวนประเภทสวยงามหรือขบวนประเภทความคิดหรือขบวนประเภทตลกขบขัน ก็ได้แต่จะจัดมาเพราะขบวนเหล่านี้ขณะกรรมการเจ้าภาพจะจัดให้คะแนนไปด้วยขบวนแห่ลูกหนูจะนำด้วยกลองยาวหรือแตรวง และจะมีป้ายบอกชื่อคณะวัดนำหน้าขบวนแห่และมีนางรำแต่งตัวสีฉูดฉาดเต้นรำตามจังหวะเพลงเรื่อยไป จนถึงบริเวณงาน

ทางวัดที่เป็นเจ้าภาพจะต้องจัดตั้งเมรุศพหลอก มีปราสาทยอดแหลมครอบเมรุศพไว้กลางทุ่งนาเด่นสูงสง่าแล้วปักเสาชิงลวดสลิงให้ปลายลวดพุ่งตรงไปยังปราสาทที่เมรุศพนั้นตั้งอยู่ สายลวดสลิงที่จัดไว้ในวันจะต้องให้ครบตามจำนวนของวัดที่ส่งลูกหนูเข้ามาแข่ง เช่นมีลูกหนูเข้าแข่ง 10 วัด ก่อนจะทำการแข่งขัน

คณะกรรมการจะให้หัวหน้าวัดต่าง ๆ ที่นำลูกหนูมาจัดสลากเลือกสายกันก่อน ว่าใครจะได้สายหนึ่งหรือสายสอง หรือสายที่ 10 เมื่อจับหมายเลขได้แล้วจึงจะชิงลวดสลิงที่คณะเตรียมมา แล้วจึงจะนำลูกหนูเข้าประจำสายของตน โดยผูกลูกหนูติดกับสายลวดสลิงเตรียมไว้ทุกสาย แล้วให้จุดเรียงกันไปตามลำดับเวียนกันอยู่เช่นนี้ จนกว่าลูกหนูที่เตรียมมาแข่งขันจะหมด ตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ว่าจะแข่งขันกันกี่ลูก

วิธีจุดลูกหนูเข้าใช้คบเพลิงไปจุดสายจนวนตรงท้ายของลูกหนู เมื่อไฟลามเข้าไปถึงดินปืนก็จะเกิดระเบิดดันตัวลูกหนูให้วิ่งไปข้างหน้าอย่างแรง พอสุดลวดสลิงจะพุ่งเข้าชนปราสาททันที กรรมการจะให้คะแนนไว้ของใครชนที่สำคัญก็จะได้คะแนนมาก และได้รับรางวัล ส่วนลูกหนูวัดใดแพ้ไม่ได้รางวัลเข้าภาพก็จะมอบเงินให้เป็นค่าพาหนะเลี้ยงดูกันพอสมควร

ประเพณีทางศาสนา

ประเพณีทางพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับ “ผี” เป็นประเพณีที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำทุกปี คือ สงกรานต์ และออกพรรษา

“สงกรานต์” ถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นวันขึ้นปีใหม่ตรงกับกลางเดือนเมษายน วันที่ 13-15 มีการทำบุญและการละเล่นติดต่อกันสามวัน และของที่ใช้ในการทำบุญคือ “ข้าวแช่” จึงเกิด “ประเพณีส่งข้าวแช่” ในวันสงกรานต์

ก่อนที่จะถึงวันสงกรานต์ทุกปี ประมาณหนึ่งสัปดาห์ ชาวมอญที่ไปประกอบอาชีพทำมาหากินในถิ่นอื่น จะพากันทยอยกลับบ้านของตน เพื่อเตรียมทำความสะอาดบ้านเรือนบริเวณสถานที่อยู่อาศัย และเตรียมจัดซื้อข้าวของที่จะต้องทำบุญเป็นการเอิกเกริกกว่างานอื่น ๆ ทั้งเด็กผู้ใหญ่หนุ่มสาวเฒ่าแก่ จะร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ และทั่วทุกครัวเรือนจะเป็นอย่างนี้ บางก็กว่นข้าวเหนียวแดง กวนกะละแม ทำข้าวต้ม ขนมอื่น ด้วยความสาละวน และทำกับข้าวที่จะใช้รับประทานกับข้าวแช่ มีเนื้อเค็ม กะปิทอด ไข่เค็ม หัวผักกาดหวาน หัวผักกาดเค็ม ปลาผัด ฯลฯ

“ออกพรรษา” เป็นประเพณีที่สำคัญรองจากสงกรานต์ การแห่พระสงฆ์โดยทางเรือไปรวมปวารณาออกพรรษาที่วัดที่นิยมนับถือมากที่สุดเพียงวัดเดียว เสร็จแล้วก็จะแห่พระสงฆ์ไปส่งตามวัดที่รับมาทุกวัน

ในช่วงเทศกาลออกพรรษา จะมีประเพณีที่สำคัญคือ “ประเพณีตักบาตรพระร้อย” โดยเฉพาะการตักบาตรพระร้อยตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จะมีการตักบาตรเป็นระยะทางไกลเป็นกิโลเมตร การตักพระร้อยจะกระทำในเทศกาลออกพรรษาตั้งแต่วันแรก 1 ค่ำ เดือน 11 เป็นต้นไป ซึ่งการตักบาตรพระร้อยนี้ทางวัดที่อยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองข้างจะตกลงกันกำหนดแบ่งกันเป็นเจ้าภาพเพื่อไม่ให้ตรงกันเพราะถ้าตรงกันแล้วจำนวนพระที่จะมารับบาตรจะได้จำนวนไม่ครบ 100 รูป และต้องการให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลายรู้กำหนดเวลาจะได้เตรียมจัดทำอาหารหวานคาว ไว้ทำบุญตักบาตรได้ถูกต้อง

การกำหนดว่าวัดใดจะทำบุญตักบาตรพระร้อยในวันใดนั้น ได้กำหนดระเบียบ ดังนี้ คือ

แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดมะขาม

แรม 2 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดหงส์ปทุมวาส

แรม 3 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดสำแล

แรม 4 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดบางหลวงใหญ่พระ

แรม 5 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดโบสถ์ และวัดไผ่ล้อม

แรม 6 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดไก่อ๊ต

แรม 7 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดบางนาและวัดปอทอง

แรม 8 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดชินวรารามและวัดดาวเรือง

แรม 9 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดบางโพธิ์เหนือ

แรม 10 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดบ้านพร้าวใน

แรม 11 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดชัยสิทธิवास และวัดบางขันธุ์

แรม 14 ค่ำ เดือน 11 ตักบาตรพระร้อยและปิดทองพระวัดโพธิ์เลื่อน

เมื่อวัดใดจะถึงกำหนดตักบาตรพระร้อย วัดนั้นจะเป็นเจ้าภาพเตรียมการต่าง ๆ โดยจะให้มรรคทายก หรือชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัดจะมาช่วยนำเชือกลงไปขึงริมแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งใกล้กับบันไดบ้าน ซึ่งใช้วัดที่เป็นเจ้าภาพเป็นศูนย์กลางแล้วจึงเชือกตามริมฝั่งไปทางทิศเหนือและทิศใต้ของวัด ผ่านหน้าบ้านของพุทธศาสนิกชนที่อยู่ริมฝั่งเป็นทางยาวเหยียด ผู้ที่จะทำบุญตักบาตรไม่ต้องเดิน หรือไม่ต้องพายเรือเพียงแต่นั่งที่หัวบันไดหน้าบ้านของตนหรือนั่งบนเรือหน้าบ้านที่ติดอยู่กับเชือกที่ขึงไว้ รอพระเพื่อที่จะนำอาหารใส่บาตรเท่านั้น

พอถึงเวลาที่กำหนด พระตามวัดต่าง ๆ จะนั่งเรือโดยมีศิษย์วัดหรือชาวบ้านมาช่วยพายเรือให้พระนั่งรับบาตร ซึ่งพระที่นิมนต์มารับบาตรจะมารวมกันที่วัดที่เป็นเจ้าภาพ ถ้าวัดอยู่ไกลบางที่ก็ต้องมาค้างคืนที่วัดเป็นเจ้าภาพนั้น พอเช้าตรู่ของวันตักบาตรพระร้อย พระที่นิมนต์มารับบาตรจะจับฉลากหมายเลข ถ้าพระรูปใดได้หมายเลข 1 ก็ให้ออกหน้า ศิษย์ที่พายเรือจะรับสวาทเชือกที่ขึงไว้ เพื่อรับอาหารหวานคาวตามชาวบ้านเรือไปทุกบ้าน

และพระรูปต่อไปที่ได้หมายเลข 2 ถึง 3 ก็จะออกรับบิณฑบาตต่อ ๆ กันไป ตามลำดับจนครบ 100 รูปกว่าจะรับบาตรเสร็จก็เป็นเวลาถึง 10 นาฬิกา เมื่อพระรูปใดรับบิณฑบาตเสร็จแล้วก็พากันกลับวัดของตน

ตักบาตรน้ำผึ้ง

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง หรือภาษามอญเรียกว่า “ปะเวนอรงหะปียะ คัชนัซาย” จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 (กันยายน) เป็นช่วงฤดูฝน ในงานมีการทำบุญตักบาตรโดยทางวัดจะเรียงบาตรหรือภาชนะอื่น ๆ ไว้ สำหรับให้ชาวบ้านนำน้ำผึ้ง ใส่เพื่อถวายพระภิกษุและมีข้าวต้มผัดมาถวายทำบุญควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เชื่อว่าประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งทำกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล มีพระสงฆ์อาพาธเพราะต้องเหยียบโคลนตมและกรำฝนจนเปีย พระพุทธเจ้าจึงมีพุทธานุญาตพระภิกษุฉันน้ำผึ้ง น้ำอ้อย เนยข้น เนยใส น้ำมันพืชในยามวิกาลได้ เพื่อระงับโรคและบำรุงร่างกาย แต่ก็ห้ามเก็บไว้ข้ามคืนในที่อยู่อาศัยหรืออาจเก็บได้ไม่เกิน 7 วัน ดังนั้นพุทธศาสนิกชนพระภิกษุให้แข็งแรง ซึ่งเท่ากันเป็นการช่วยสืบอายุพุทธศาสนาด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งและกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งของชุมชน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของแต่ละชุมชนในการร่วมมือกัน โดยมีจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า และร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรห่วงใยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นหรือฐานะ ส่งผลให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกทุกคนในชุมชนซึ่งในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนนี้ซึ่งได้มีนักคิด นักวิชาการ กล่าวถึงไว้ดังนี้

1. ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง หมายความว่า ชุมชนมีหลายแบบชุมชนไม่จำเป็นต้องหมายถึงกลุ่มคนใหญ่มารวมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน แต่ความเป็นชุมชนสามารถให้คำจำกัดความได้ คือ ความเป็นชุมชนนั้นอยู่ที่การที่คนในชุมชนจำนวนหนึ่ง(คนละพื้นที่ก็ได้) มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้และร่วมกันกระทำภารกิจต่าง (ประเวศ วสี,2541, หน้า 13)และนอกจากนี้ความเป็นชุมชนนั้นจะมีลักษณะของการมีผู้คนหันหน้าเข้าหากันเพื่อเผชิญกับปัญหาหรือแรงกดดันจากสังคมภายนอก หรือจากความตั้งใจในความปรารถนาร่วมกันของคนในสังคมว่าต้องการให้ชุมชนของตนเป็นอย่างไร โดยความเป็นชุมชนที่แท้จริงนั้นย่อมดำเนินไปบนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทร กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รู้จักใจกว้างยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย (อนุชาติ พวงสำลีและกฤตยา อาชวนิจกุล,2542 หน้า 24)

2. องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง จะมีองค์ประกอบ สำคัญของกระบวนการพัฒนาโดยเน้นชุมชนเป็นตัวตั้ง ประกอบด้วย

1. ภูมิปัญญาและความรู้ที่สืบทอดและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก
2. องค์กรชุมชนและกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญา รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มและการจัดระเบียบในชุมชน

3. เวทีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการบูรณาการจากภายนอกและนอกจากนี้แล้ว กรมการปกครองได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งไว้ 9 ประการดังนี้ (กรมการปกครอง,2542 อ้างใน รุ่งโรจน์ ลีสกุลรักษ์,2551,หน้า 22)

1. มีบุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
2. มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของสมาชิก

3. มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง มีความรักเอื้ออาทรต่อกันและกัน รวมทั้งมีความรักต่อท้องถิ่นและชุมชน

4. มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ

5. มีการระดมการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

6. มีกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเป็นแนวราบ และมีการติดต่อสื่อสารกัน

หลากหลายรูปแบบ

7. มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

8. มีการบริหารจัดการงานกลุ่มที่หลากหลายและมีเครือข่ายที่ดี

9. มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันมาโดยตลอด และ นอกจากนั้นแล้วความเข้มแข็งของชุมชนในบริษัทของสังคมไทยนั้นจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. ภูมิปัญญาและธรรมะ ในชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืนได้จะต้องมีภูมิปัญญาและธรรมะ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในตัวผู้นำหรือสมาชิกของชุมชน ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกับคนอื่นและธรรมชาติ โดยภูมิปัญญาที่ผ่านการกลั่นกรองจนตกผลึก และสามารถนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้มักจะมีสาระและเนื้อหาเป็นหลักธรรมะอยู่ในตัวเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการคิด การวิเคราะห์ การตั้งคำถามและการหาคำตอบ การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการสรุปบทเรียนเพื่อยกระดับสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกในชุมชน

3. การจัดการ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การจัดการจะเป็นกระบวนการในการกระจายบทบาท ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน รวมทั้งเป็นการกำหนดคตินิยม กติกาและวินัย สำหรับการอยู่ร่วมกันซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้ จะต้องเกิดขึ้นร่วมกันในลักษณะเป็นกระบวนการ ไม่อาจแยกองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบได้ ออกจากกันได้อย่างชัดเจน การมีภูมิปัญญาและธรรมะเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดการชุมชน เท่า ๆ กับการเรียนก็นำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกและภูมิปัญญาให้สูงขึ้นและเกิดการจัดการที่ดี และการจัดการก็เป็นแบบฝึกหัดหรือห้องทดลองที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และการยกระดับภูมิปัญญา และธรรมะของชุมชน นอกจากนี้ ชีรพงษ์ แก้วหาญษ์ (2544) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติไว้ว่า

1. การมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญช่วยยึดเหนี่ยวคนในชุมชนและความเป็นชุมชน โดยเฉพาะวิสัยทัศน์ในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือการมีสุขภาพที่ดีจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ทุกคนเกิดสำนึกและเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอีกทั้งความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนในชุมชน การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบข้างจะทำให้เกิดความสุขในการกระทำเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดอำนาจที่เป็นอำนาจสาธารณะเป็นของทุกคนและเป็นของชุมชน

2. การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ ความเข้มแข็งของชุมชนส่วนหนึ่งสะท้อนภาพโดยความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ซึ่งประเด็นของความเข้มแข็งนี้ คือ

2.1 การจัดองค์กรที่ก่อให้เกิดกิจกรรมและความร่วมมือ ซึ่งหมายถึงรูปแบบการจัดองค์กรที่เหมาะสม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และประสานเครือข่าย เพื่อกระจายภาระงานพัฒนาไปสู่กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายหรือกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน

2.2 มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โดยสามารถระดมทรัพยากรทั้งคน วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.3 กระบวนการวางแผนมีประสิทธิภาพ เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชน หรือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยกระบวนการวางแผนนี้เริ่มตั้งแต่การเลือกใช้อุปกรณ์ที่จำเป็นและเหมาะสมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นสาธารณะ อันหมายถึงความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง การส่งเสริมความร่วมมือของสาธารณชนในการร่วมปฏิบัติ ร่วมกำหนดนโยบาย หรือเกณฑ์ในความสำเร็จ การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล

3. การมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์แก่นุชนหรือคนรุ่นถัดไปในการรับช่วงต่อภาระงานของชุมชน เป็นภาพของควมมีชีวิตชีวาของชุมชนและแสดงถึงการขยายกิจกรรมหรือเครือข่ายสมาชิก รวมทั้งความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มคนองค์กรได้หลากหลายมากขึ้น

4. ทุน มีทุนในเชิงกายภาพ คือ มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้นำด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่และมีความหลากหลายในชุมชน รวมทั้งการมีทุนที่เป็นตัวเงิน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เป็นประสบการณ์การเรียนรู้วิถีปฏิบัติและร้อยรัดผู้คนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. เครือข่ายความร่วมมือหรือทุนเพื่อน จะทำให้มีความหลากหลายทั้งกิจกรรมและองค์กรหรือกลุ่มคนที่เข้าร่วมพัฒนา ก่อให้เกิดอำนาจต่อรองและการพัฒนากิจกรรมสาธารณะมากขึ้น การประมวลความคิด การตัดสินใจ และการกำหนดกฎเกณฑ์การพัฒนาร่วมกัน เพื่อประสานประโยชน์ต่อชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

6. สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง เป็นอำนาจสาธารณะที่ก่อให้เกิดสิทธิตามมา เช่น สิทธิในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น สิทธิในการกำหนดยุทธศาสตร์และกระจายผลประโยชน์ทางการพัฒนาอย่างเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกคนในชุมชน และเป็นกลไกในการควบคุมกลไกตลาด การเงิน กฎหมาย การปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชน

7. เกิดการยอมรับจากสังคมภายนอก แสดงถึงสถานะภาพหรือศักยภาพของชุมชนจนเป็นที่ยอมรับจากภายนอกและเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในขีดความสามารถและศักยภาพของชุมชนมากขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน

ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรม (crime) เป็นสิ่งที่ควบคู่อยู่กับสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตามแต่ก็ประสบกับปัญหาอาชญากรรมทั้งสิ้น จะแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละสังคมดังกล่าวของ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim, 1970, 1) ที่ว่า “ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม เพียงแต่รูปแบบหรือลักษณะของอาชญากรรมในแต่ละสังคมนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปมิได้เป็นเช่นเดียวกันทั่วทุกแห่งเท่านั้น”

อาชญากรรมมีความหมายที่แตกต่างกันไป เนื่องจากไปและสังคมต่างมองอาชญากรรมในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน บางครั้งในสังคมหนึ่งอาจจะทำแบบนั้นถือว่าเป็นอาชญากรรม แต่อีกสังคมหนึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งนักวิชาการหลายฝ่าย ต่างตระหนักดีถึงปัญหาดังกล่าว ดังคำสอนตอนหนึ่งของ ฮาร์เจน C.A. Harlen, 1974,9 นักสังคมวิทยา รุ่นใหม่คนหนึ่ง สรุปได้ความว่า “อาชญากรรมไม่ใช่สิ่งที่เราจะทำความเข้าใจลักษณะเดียวกันได้โดยง่ายเหมือนกับที่เรามองเห็นว่าอะไรเป็นต้นไม้ อะไรเป็นโต๊ะ ทั้งนี้เพราะว่าอาชญากรรมเป็นแนวความคิดอย่างหนึ่ง ที่มีความเป็นนามธรรมสูง หรือเป็นมโนภาพที่สร้างขึ้นโดยสมาชิกของสังคม อาชญากรรมมิใช่เป็นส่วนหนึ่งในความเป็นจริงที่คนเราประสบอยู่ แต่เป็นเรื่องของการแปลความหมายอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่างที่เป็นไปได้จากประสบการณ์หรือประสบการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นอาชญากรรมจึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการเลือกของแต่ละสังคมว่าสมควรกำหนดให้การกระทำอย่างไรเป็นอาชญากรรม ซึ่งปัญหาที่ตามมาสำหรับนักสังคมวิทยาก็คือ จะอธิบายความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมกับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างอื่นได้อย่างไรและจะอาศัยหลักเหตุผลหรือหลักฐานใดมาสนับสนุนหรือประกอบคำอธิบายนั้น”

จากปัญหาดังกล่าวจึงต้องทำความเข้าใจถึงคำจำกัดความหมายของคำว่าอาชญากรรมซึ่งมีนักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่าอาชญากรรมดังนี้คือ

ซูทเธอร์แลนด์ และเครสซี่ (Sutherland & Cressey, 1966, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของคำว่าอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมคือการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยประมาทหรือน่าลงโทษมากสักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหน หรือเลวทรามสักเพียงใดก็ตาม หากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้ก็ไม่เป็นอาชญากรรม

แทพเพน (P. W. Tappan, 1960, 10) ได้กล่าวไว้ว่า “อาชญากรรมหมายถึงการกระทำโดยมีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญาหรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล ซึ่งส่งผลให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษทั้งที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดลหุโทษ”

เวตเตอร์ และ ซิลเวอร์แมน (Vatter & Silverman, 1986, หน้า 6) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอาชญากรรมกรรมว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ อีกหลายสิ่งเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากแนวประพฤติกฎของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งแนวพฤติกฎดังกล่าวเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้คนส่วนใหญ่ในสังคมอยู่ในกรอบที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามหากใครพฤติกรรมเบี่ยงออกไปจากกรอบดังกล่าว สังคมก็จะมองเห็นและแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ออกไป ดังนั้นการพิจารณาว่าอาชญากรรมเป็นการละเมิด

กฎหมายเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ถูกต้องนักเพราะนักกฎหมายอาจเปลี่ยนแปลงไปตาม เวลา สถานที่ และ สภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เสมอ

อรรถพร ชูบำรุง (2532, หน้า 4) กล่าวว่า พฤติกรรมที่มีผลให้บุคคลและสังคมได้รับอันตราย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้ประพฤตินั้น โดยฝ่ายที่มีอำนาจตามกฎหมาย

ความคิดเห็นของของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พบว่าอาชญากรรมนั้นมีจุดเด่นหรือจุดสนใจในการ พิจารณาตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ความเห็นพ้องต้องกันของนักวิชาการหรือผลการศึกษานักวิชาการแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามเมื่อได้สำรวจเอกสารวิชาการเกี่ยวกับเรื่อง อาชญากรรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่านักวิชาการทั้งหลายได้ให้ความหมายคำว่า “อาชญากรรม” โดยพิจารณาถึง ปัจจัยหลัก 2 ประการคือ ปัจจัยทางด้านกฎหมายและปัจจัยทางด้านสังคมวิทยาซึ่งปัจจัยทั้งสองแม้จะมี ลักษณะแตกต่างกันโดยเนื้อหาแต่แท้จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า อาชญากรรมทางด้านกฎหมายและด้าน สังคมวิทยาต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดบทลงโทษกฎหมายมี วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมและจำกัดขอบเขตของความประพฤติของชุมชนโดยตรง ซึ่งการ กำหนดการกำหนดโทษหนักเบาเพียงใดก็ตามย่อมขึ้นกับอิทธิพลความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคม นั้นๆ เป็นสำคัญดังนี้ในนโยบายทางอาญา (Criminal Policy) ของแต่ละประเทศจะผันแปรไปในรูปหรือ ทิศทางใดนั้นย่อมถูกจำกัดโดยอิทธิพลทางวัฒนธรรม ค่านิยม ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและ การเมืองในสังคมนั้นๆ เป็นพื้นฐาน(ประเสริฐ สุขสมบูรณ์, 2519, หน้า 15)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าอาชญากรรมในแง่ของกฎหมายและสังคมวิทยาจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. เป็นการกระทำของบุคคลไม่ว่าจะ โดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้อื่น
2. การกระทำความผิดจะต้องเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมีโทษทางคดีอาญา อีกด้วย
3. จะต้องเป็นภัยอันตรายต่อสังคม (วันธิกรณ นุกฤต, 2540, หน้า 21)

การป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) นั้นมีความแตกต่างกันในความหมายอย่างเด่นชัด “การป้องกันอาชญากรรม” คือ ความพยายาม ที่จะขวางกั้นอาชญากรรม ก่อนจะมีเหตุเกิดขึ้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริงต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถที่จะ ป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้ทั้งหมด ในขณะที่ “การควบคุมอาชญากรรม” เป็นมาตรการที่ทางการ นำมาใช้เพื่อจัดการกับอาชญากรรมและอาชญากรหลังจากที่ได้รับกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว (Allen, Friday, Roebuck and Edward, 1981, p. 271) ในลักษณะรูปแบบของการปราบปรามการกระทำผิดของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นงานตำรวจตรวจตราป้องกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจการส่งเสริมด้านวิชาชีพและ

การอบรมให้ความรู้ต่างๆจึงเป็นมาตรการของการป้องกันอาชญากรรม หากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความหวาดกลัวต่อการถูกจับกุมและการลงโทษให้เกิดแก่ผู้กระทำความผิดได้ด้วยวิธีการเช่นนี้จะทำให้คนไม่กล้าลงมือประกอบอาชญากรรมในขณะที่การจับกุมคุมขัง สอบสวนดำเนินคดี พิจารณาพิพากษาความผิด ดำเนินการตามคำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดนั้นเป็นมาตรการของการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นการดำเนินการหลังจากที่ได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้ทฤษฎะในทางสังคมจะมองการควบคุมอาชญากรรมเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อขวางกั้น หรือยับยั้งการเกิดของพฤติกรรมกระทำผิดทางอาญาด้วยการเข้าไปสอดแทรกในทางสังคมจิตวิทยา และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โดยมีความเชื่อว่ากิจกรรมดังกล่าวจะสามารถส่งผลออกได้และยังสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมคล้อยตามกฎหมายอีกด้วย (Allen and others, 1981, p.272) จากความหมายของการควบคุมอาชญากรรมดังกล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่าการควบคุมอาชญากรรม นั้นจะต้องให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นได้เปลี่ยนระดับหนึ่งเท่านั้นและจะเป็นมาตรการของการรักษาระดับการเกิดอาชญากรรมให้อยู่ในเขตจำกัด ด้วยรูปแบบผสมผสานระหว่างการป้องกันและปราบปรามเข้าด้วยกัน

ทุกสังคมต้องมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแต่อาจแตกต่างกันในด้านความรุนแรงหรือประเภทของอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะในสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่วปะปนกันอยู่ เราไม่สามารถที่จะควบคุมคนชั่วให้เป็นคนดีและไม่ให้กระทำความผิดได้ แต่หากเราไม่ควบคุมมิให้คนชั่วมีโอกาสกระทำความผิดแล้วสังคมอาจล่มสลายลงได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าในทุกสังคมควรจะควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้นั่นเอง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “การป้องกันอาชญากรรมให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้นั่นเอง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “การป้องกันอาชญากรรมย่อมดีกว่าการแก้ไข” เพราะเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นแล้วจะมีความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน สภาพจิตใจ ซึ่งความเสียหายเหล่านี้จะฟื้นฟูเยียวยาแก้ไขได้ ด้วยเหตุนี้เอง นักวิชาการจึงเห็นพร้อมต้องกันว่าหากเราสามารถป้องกันไม่ให้อาชญากรรมก่อให้เกิดความเสียหายแก่คนทั่วไปย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษยชาติ ดังที่ เซอร์ โรเบิร์ตฟิล บิดาแห่งระบบตำรวจอังกฤษ ได้กล่าวว่า หากสามารถป้องกันไม่ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำความผิดได้ย่อมดีกว่าการที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดถึง 40 คนมาดำเนินคดี (Donald shanahan, 1975 , p. 317)

จอห์น (Johnson.1978, p. 497) ได้เสนอแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมไว้ 2 ทางด้วยกันคือ

1. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคล โดยการบังคับใช้กฎหมายให้ปฏิบัติตามด้วยการยับยั้งผู้ที่ประกอบอาชญากรรมหรือจับกุมผู้กระทำความผิดไปฟ้องลงโทษ และการแก้ไขสภาวะสังคมขั้นพื้นฐานหรือการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของแต่ละบุคคล
2. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อสิ่งแวดล้อม โดยรวมเอาความสัมพันธ์ทุกอย่างที่มีอยู่ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอก ตลอดจนอิทธิพลต่างๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมไว้ได้มาวิเคราะห์แล้วหาหนทางป้องกัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันอาชญากรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎี และรูปแบบที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น มีหลากหลาย ในปัจจุบันนี้ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับทฤษฎีที่มุ่งไปทางงานด้านการป้องกันก่อนเกิดเหตุอาชญากรรม และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ดังแนวทางของทฤษฎีต่อไปนี้

ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement Theory)

แนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นตามความเชื่อของสำนักดั้งเดิม (Classical School) ที่มีความเชื่อว่า อาชญากรรมเกิดขึ้น เนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ตัดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มนุษย์มักจะทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์กับตัวเองมากกว่าโทษที่ได้รับ หากเห็นว่าการกระทำใดมีโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับมนุษย์ก็จะเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งดังกล่าว และการที่เกิดอาชญากรรมขึ้น เนื่องจากมนุษย์พิจารณาแล้วว่า การประกอบอาชญากรรมเกิดประโยชน์มากกว่าโทษที่จะได้รับต่อไป ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือบทลงโทษรวมทั้งโทษที่ได้รับไม่มีความรุนแรงจึงไม่มีความเกรงกลัว

ดังนั้น แนวทางการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้ จึงมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทำให้คนในสังคมมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษเป็นสำคัญ ทำให้ตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด

การป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าหมายของตำรวจ (ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์, 2526, หน้า 8) ซึ่ง sir Robert peel บิดาของตำรวจยุคใหม่ เน้นว่าการป้องกันอาชญากรรม คืองานของตำรวจมีความสำคัญ ยิ่งกว่าการสืบสวนจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิด แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานของทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งเหตุที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมเพราะแปลงตัวการจับกุม ดังนั้นสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและระวิทุยสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัด เห็นได้ง่าย เพื่อข่มขวัญยับยั้งอาชญากร การตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกลัวว่าตำรวจอยู่ทั่วไปด้วยเหตุนี้ ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรม โดยลดช่องว่างสำหรับพวกตั้งใจจะละเมิดกฎหมายสำหรับประเทศไทยได้ใช้สายตรวจรถยนต์ และสายตรวจรถจักรยานยนต์ รวมทั้งสายตรวจเดินเท้าในย่านชุมชน

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (community Relations Theory)

ในขณะที่ความนิยมในมาตรการ และทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายเริ่มเสื่อมคลายลง การป้องกันอาชญากรรมอีกลักษณะหนึ่งกลับได้รับความสนใจสูงขึ้นคือแนวทฤษฎี “ชุมชนสัมพันธ์”

(ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์, 2526, หน้า 11) ซึ่งมีรากฐานแนวความคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก หรือสำนักนิเวศวิทยา (The Ecological school of Criminology) ในช่วงทศวรรษที่ 1920 สำนักนี้อยู่ภายใต้การนำของ Robert E. Park ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของชุมชน 3 ทางคือ

แนวทางการคิดของ Durkheim ที่กล่าวถึงความหนาแน่นของประชากรที่เป็นปัจจัยที่กระทบต่อความ
 แข็งแกร่งทางสังคม และการแบ่งงาน

นักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก Burgess ได้เสนอทฤษฎีวงรอบ (Concentric Circles Theory) ได้ศึกษามหา
 นครชิคาโก โดยแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ จากการลากเส้นครึ่งวงกลมที่มีช่วงห่างกันเส้นละ 2 ไมล์ เริ่มจาก
 ศูนย์กลางของมหานครดังกล่าว ผลการวิจัยได้พบว่าอาชญากรรมมักมีสถิติสูงมากในบริเวณใจกลางเมือง
 ชิคาโก ซึ่งเป็นย่านธุรกิจกับย่านที่อยู่อาศัยสถิติอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาต่างๆของชุมชนลดทุกขณะเมื่อ
 ถอยห่างจากใจกลางเมืองออกไป

จากการศึกษาของนักอาชญาวิทยาพอสรุปได้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่
 บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะเกิดซ้ำซากอยู่เช่นนั้น ซึ่งทางกลุ่มชิคาโกเห็นว่าเป็น “การขาด
 ระเบียบของสังคม (Social Disorganization) หมายถึงสภาวะแตกสลายของกลไกทางสังคมที่มีหน้าที่ค้ำจุน
 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และขวัญกำลังใจของสมาชิกในสังคม แนวความคิดของกลุ่มชิคาโกเป็น
 พื้นฐานในการสร้างแนวความคิดต่อเนื่องในเวลาต่อมากล่าวได้ว่า Herbert Gans มีแนวคิดที่เรียกว่าหมู่บ้านใน
 เมือง (Urban Village) คือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษาความปลอดภัยการก่อให้เกิดความ
 จดหมายสมัครสมานกลมเกลียวร่วมมือร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรม แต่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะ
 เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดสถานพื้นที่ชุมชนให้อื้ออำนวยต่อการประพบปะสังสรรค์ รวมทั้งจัดให้มีสถานที่
 สำหรับสมาชิกในชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กล่าวได้ว่าแนวคิดของ Gans เกี่ยวกับหมู่บ้านในเมืองจึง
 เป็นความพยายาม ในการป้องกันอาชญากรรม โดยจัดเฉพาะสภาพชุมชนเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วน Jan Jacobs และ Oscar Newman เสนอแนวคิดให้จัดพื้นที่ชุมชนและเมืองให้ง่ายต่อการสังเกต
 ติดตาม รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแก่สมาชิกในชุมชน แต่อย่างไรก็ดี Gardiner มีความเห็น
 แย้งว่าสายตาที่เฝ้าสังเกตโดยปราศจากความรับผิดชอบไร้ความหมาย ก็จะต้องอยู่หรือจะต้องให้ผู้
 ประสบเหตุแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยด้วย

สรุปแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เพื่อป้องกันอาชญากรรมก็คือการจัดสภาพทั่วไปในระดับเมือง ชุมชน
 ละแวกบ้านในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน
 ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง และบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ตามแนวทฤษฎีนี้ตำรวจ
 จะมีบทบาทฝ่ายวางแผน สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม

แนวคิดนี้จะเน้นหนักไปในทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยเชื่อว่าประสิทธิภาพของ
 กระบวนการยุติธรรมอยู่ที่การควบคุม ระวังและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลักใหญ่ จะต้องมีสถิติการ
 จับกุมผู้กระทำความผิดและมีการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดสูง เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถ
 ควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าความสงบเรียบร้อย
 ของสังคมสูญสิ้นไปและเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตย่อมได้รับผลกระทบกระเทือน (ประธาน วัฒนวานิช
 2520 หน้า 150) การควบคุมอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

ในระดับสูง ซึ่งในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นจะต้องมีการจับกุม การฟ้องร้องและการพิพากษาผู้กระทำผิดอาญาได้เกือบทั้งหมด ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีการดำเนินการในรูปแบบที่เป็นทางการน้อยและปราศจากอุปสรรคที่กินเวลา การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสิทธิภาพสูงเช่นนี้ ทำให้มีผลการปราบปรามอาชญากรรมสูงตามไปด้วยส่งผลให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อังกา จันทรักาศ (2543) ได้ศึกษาเรื่องถนนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน พบว่าถนนทางสังคม ถนนทางวัฒนธรรม ถนนทางทรัพยากรธรรมชาติ ถนนบุคคล ถนนเครือข่ายและถนนกลุ่มเครือข่าย ที่มีอยู่ในชุมชนส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเพราะชุมชนได้ใช้ถนนทางสังคมมาเป็นพื้นฐาน ในการเสริมสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับชุมชน และปัจจัยที่สำคัญคือ การที่ส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน และการมีจิตสำนึกสาธารณะที่ทำให้ชุมชนสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การที่ผู้คนมารวมกลุ่มกันได้โดยมีความรู้สึกและความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ต้องร่วมกันดูแลรับผิดชอบและร่วมกันทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในชุมชนจะส่งผลให้การนำถนนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอก รวมทั้งการที่ชุมชนจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของธรรมชาติและสังคมภายนอกได้อย่างมีศักดิ์ศรีและยังคงรักษาความเป็นชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

จตุเทพ ยาสมุทร (2543) ศึกษา เรื่อง ถนนทางสังคมในพื้นที่ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนมีถนนทางสังคมด้านต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ถนนทางภูมิปัญญา ถนนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ถนนประเพณีและความเชื่อ โดยเฉพาะประเพณีทางศาสนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น ที่เป็นประเพณีที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติติดต่อกันมาด้วยความเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นการทำบุญให้แก่ผู้อาวุโส ผู้เฒ่า ผู้มีพระคุณ และการทำบุญให้แก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ และการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ถนนทางสังคมดำรงอยู่และสามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้ ได้แก่

1. การสืบทอด ได้แก่ การสืบทอดเจตนารมณ์ที่เกิดขึ้นจากกลุ่มองค์กร การปฏิบัติติดต่อกันมา และการรักษาสถานการณ์นั้นให้คงอยู่ตลอดไป

2. ผู้นำ ปัจจัยเรื่องผู้นำมีความสำคัญมากในการพัฒนาองค์กร เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการนำบุคคลในท้องถิ่นให้เห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตาม เป็นทั้งผู้นำและแกนนำช่วยเหลือและสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดองค์กรกิจกรรมกลุ่มต่างๆ พัฒนาตนเอง และเพิ่มศักยภาพให้สามารถพึ่งตนเองได้

3. กระบวนการจัดการ ถือเป็น การควบคุมหรือบริหารองค์กร ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กร/กลุ่มกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้น การส่งเสริมให้องค์กรชุมชนหรือภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

กระบวนการจัดการต้องเกิดจากความร่วมมือของประชาชน ซึ่งอาศัยความสามัคคีที่เกิดจากความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร ความเป็นเครือญาติซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมไทย

4. เครือข่าย การที่ชุมชนจะมีศักยภาพจำเป็นต้องมีเครือข่ายช่วยเหลือกันระหว่างหมู่บ้านภายในตำบล เครือข่ายภายในชุมชน เครือข่ายในสายอาชีพเดียวกัน เมื่อชุมชนเครือข่ายร่วมมือกันเข้มแข็งย่อมมีอำนาจต่อรองไม่ถูกเอาเปรียบ

ชยสร สมบุญมากและคณะ(2543-2544) ได้ศึกษาเรื่องการควบคุมทางสังคมของชุมชนชาวเขาโดยวัฒนธรรมชุมชน พบว่า จารีตซึ่งได้แก่กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ และข้อห้ามที่มีอยู่ในชุมชนและที่ชุมชนใช้ในการควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนนั้นมีอยู่ 3 ประการ

1. จารีตที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมในระดับปัจเจกมีอยู่ 4 ข้อได้แก่ ข้อห้ามระหว่างผู้น้อยกับผู้อาวุโสโดยผู้น้อยต้องเคารพผู้อาวุโส ห้ามคบชู้ ห้ามมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ห้ามมีสามีภริยาหลายคน

2. จารีตที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมในระดับเครือญาติ มี 2 ข้อได้แก่ ห้ามไม่ให้แต่งงานกับเครือญาติและห้ามทอดทิ้งผู้มีพระคุณและบุตร

3. จารีตที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมในระดับชุมชนมีอยู่ 4 ข้อได้แก่ ห้ามขายและเสพยาเสพติด ห้ามลักขโมย ห้ามทะเลาะวิวาท ห้ามเล่นการพนัน

จารีตที่ยังใช้ควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนได้ผลได้แก่ ห้ามคบชู้ ห้ามมีสามีภริยาหลายคน ห้ามแต่งงานกับเครือญาติ ห้ามทอดทิ้งผู้มีพระคุณ

พฤติกรรมที่จารีตควบคุมไม่ได้ผล ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของหนุ่มสาว การขายและเสพยาเสพติด การลักขโมย การทะเลาะวิวาท และการเล่นการพนัน

วิธีการกลไกในการควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนให้เป็นไปตามจารีตได้แก่ วิธีการอบรมสั่งสอน การประพฤตินให้เป็นแบบอย่างที่ดี การลงโทษ การชู้ ส่วนกลไกมีพระสงฆ์อีโร หัวหน้าครอบครัว ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเครือญาติ ระบบความสัมพันธ์และความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งสูงสุดและต่อคำสอนในศาสนา

รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดจารีตประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อไปสู่คนรุ่นหลังของคนในชุมชนได้แก่ รูปแบบการถ่ายทอดแบบบุคคลสู่บุคคล และแบบบุคคลสู่กลุ่มบุคคล ส่วนวิธีการถ่ายทอดแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สุจิต มีจันที (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการควบคุมทางสังคม ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีวัฒนธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

1. วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเป็นการรวบรวมหลักการและกฎเกณฑ์การควบคุมสังคมไว้อย่างพร้อมมูล เช่น กฎเกณฑ์การควบคุมสังคม กฎเกณฑ์ด้านการปกครองและรัฐศาสตร์ กฎเกณฑ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ความเชื่อ กฎเกณฑ์ด้านศาสนาและกฎเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ

2. นอกจากผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาจากวรรณกรรมแล้วยังได้สัมภาษณ์สอบถามพบว่า ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จะสอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมพื้นฐานอีสาน แต่บางเรื่องในปัจจุบันอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น

- ด้านการควบคุมสังคม หลักการปฏิบัติต่อกันระหว่างบิดามารดากับบุตรธิดาบางอย่างได้เปลี่ยนไปแล้ว เช่น หน้าที่ในการเลือกคู่ครองให้แก่บุตรธิดา ซึ่งในปัจจุบันได้ลดความสำคัญลงไปและบุตรธิดาในปัจจุบันไม่ค่อยเชื่อฟังบิดามารดา ตลอดจนไม่เล็งดูบิดามารดาเป็นการตอบแทน หน้าที่ระหว่างครูกับศิษย์ ปรากฏว่าศิษย์ไม่ค่อยเชื่อฟังครู อาจารย์และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู ส่วนหน้าที่ของสามีภริยาต่างฝ่ายต่างประพฤติผิดจารีตประเพณีดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นทางเพศ หรือทางอื่น ๆ ที่กวีได้บันทึกไว้ในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

- ด้านการปกครอง ปัจจุบันแม้ว่าการปกครองจะใช้ระบบการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยก็ตามแต่ผู้ปกครองยังขาดการเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ของประชาชน อยู่มากไม่ปฏิบัติตามจารีตประเพณี และไม่นำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปกครอง นักปกครองบางหมู่เหล่าจึงไม่ได้ชื่อว่าเป็นนักปกครองโดยธรรม

- ด้านความเชื่อ ชาวอีสานยังเชื่อในเรื่องบาปบุญ หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง และยังเชื่อศาสนาชาวบ้าน คือมีความเชื่อแบบผสมผสานระหว่าง ศาสนาพุทธ พราหมณ์ และผีรวมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆอีกด้วย แต่ในเรื่องโหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ ความเชื่อในสังคมอีสานได้น้อยลง

- ด้านจารีตประเพณี ปัจจุบันชาวอีสานยังมีความเชื่อในเรื่องการบวช เพื่อทดแทนคุณบิดามารดา ซึ่งประเพณีนี้มีมาแต่โบราณและบุคคลได้ยึดถือมาจนถึงปัจจุบันแต่ก็มีบางส่วนที่มีความเชื่อลดน้อยลงไป

- ด้านศาสนาชาวบ้าน ชาวบ้านยังมีความเชื่อในเรื่องพระนิพพาน เรื่องนรก-สวรรค์ เรื่องบาป-บุญ อยู่มากจะมีบางส่วนน้อยเท่านั้นมีความเชื่อลดน้อยลงไป

- ด้านเศรษฐกิจ ชาวอีสานในปัจจุบันประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดิม แต่มีแนวโน้ม เปลี่ยนไปจากอดีต คือ ผลัดเพื่อยังชีพมาเป็นผลัดเพื่อพาณิชย์

ในสมัยโบราณมีกฎหมายที่เป็นจารีตประเพณีใช้แต่บุคคลก็ไม่ได้สนใจ ปัจจุบันจึงมีกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรมาใช้ แต่บุคคลก็ละเลยไม่สนใจปฏิบัติตามจึงทำให้สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย

แนวทางการแก้ไขคือให้การอบรมสั่งสอนให้คนมีระเบียบวินัยปลูกฝังวัฒนธรรม เอาใจใส่ต่อกฎหมายบ้านเมือง เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นการควบคุมให้คนในสังคมอยู่ในระบอบเดียวกัน ฉะนั้นในปัจจุบันจึงควรอาศัยหลักพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องให้เข้ากับหลักกฎหมายด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องวิธีการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนกรณีศึกษา อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อทำการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาข้อมูลที่ได้จากบทความ เอกสารวิชาการ ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดซึ่งเป็นระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่ การออกแบบการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งศึกษาถึงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนวิธีการ กลไกในการควบคุมอาชญากรรม ด้วยวิถีวัฒนธรรมและนำข้อมูลที่ได้มาเสนอเป็นวิธีการในการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชน

ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นในด้านการศึกษาจากการสนทนา แนวคิด การพูดคุย แลกเปลี่ยนของกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ด้านการควบคุมอาชญากรรมและเกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมชุมชนหรือผู้ที่มิประสบการณ์โดยตรงในการควบคุมอาชญากรรม ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ ทั้งนี้เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วนำไปสังเคราะห์ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้นำศาสนาในอำเภอสามโคก จำนวนกลุ่มละ 4 คน รวมเป็น 12 คน

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

60 วันตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน – วันที่ 23 มิถุนายน 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและนำมาสรุปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลให้ปรากฏในเอกสาร โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีและวิธีการกลไกในการควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีต่อไปนี

1. ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความตำรา เพื่อศึกษาถึง วิถีวัฒนธรรมของประชาชนในอำเภอสามโคก ซึ่งเป็นวิถีวัฒนธรรมของชาวมอญและวิธีการ กลไก ในการควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชน
2. ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ร่วมสนทนา พุคคย แลกเปลี่ยน ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน เจ้าพนักงานของรัฐ (เจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปราม) จำนวน 4 คน ผู้นำศาสนาจำนวน 4 คน ซึ่งกลุ่มประชากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวัฒนธรรมชุมชนสาม โลกและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจำนวน 4 คนแล้ว นำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้พรรณนาความผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว

บทที่ 4 ผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่องวิธีการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนกรณีศึกษา อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่มกับบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีและผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และเจ้าพนักงานของรัฐ (ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม) ประเด็นในการสนทนากลุ่มกับประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 4 คน ทั้งหมด 12 คน ทั้งนี้เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนในอำเภอสามโคก และศึกษาวิธีการกลไกในการควบคุมอาชญากรรม โดยวิถีวัฒนธรรมชุมชนและเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้วิธีการ กลไกในการควบคุมอาชญากรรมโดยวิถีวัฒนธรรมชุมชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีและนำไปใช้กับจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

ผลจากการสนทนากลุ่มวันที่ 9 มิถุนายน 2559 ณ ที่ทำการเทศบาลตำบลสามโคก

ผลจากการสนทนากลุ่มวันที่ 9 มิถุนายน 2559 ณ ที่ทำการเทศบาลตำบลสามโคก แบ่งเป็นประเด็นดังนี้

1. วิถีวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนในอำเภอสามโคก

กลุ่มผู้นำศาสนาได้แสดงความเห็นว่า อำเภอสามโคกนั้นเดิมเป็นชาวมอญซึ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวมอญจะมีการนับถือผีซึ่งถือได้ว่าเป็นประเพณีความเชื่อโดยเฉพาะชาวมอญในอำเภอสามโคกจะมีความเคร่งครัด และนับถือพุทธศาสนา และจะให้ความสำคัญกับบุตรชายคนหัวปีมาก เพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เก็บสมบัติประจำตัวผี ผู้ที่รับผีจะต้องคอยระวังรักษาข้าวของของผีให้คงอยู่สภาพเดิมไม่เช่นนั้นแล้วก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับครอบครัวซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้ จะทำให้บุตรชายของชาวมอญมีความเคร่งครัดและไม่กระทำความผิดซึ่งถือว่าเป็นวิธีการควบคุมอาชญากรรมอย่างหนึ่ง

ประเพณีงานศพ ซึ่งการทำศพชาวมอญถือว่าเป็นงานสำคัญและเป็นงานใหญ่ โลงศพจะถูกสร้างอย่างวิจิตรพิสดารทำคล้ายยอดปราสาท และมีลักษณะที่ข้างโลงจะต้องเจาะช่องเพื่อให้เห็นศพผู้ตาย และอีกประเภทหนึ่ง ห้ามจุดไฟเผาด้วยมือหากเป็นศพพระสงฆ์จะต้องจุดด้วยดอกไม้เพลิงที่เรียกว่า ลูกหนู ซึ่งทำจากดินประสิวผสมกำมะถันซึ่งประเพณีงานศพสืบทอดอย่างยาวนาน มีประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ก่อให้เกิดความสามัคคีเพราะเป็นการสร้างร่วมกันเอง

ประเพณีสงกรานต์และออกพรรษาและประเพณีตักบาตรพระร้อย ตักบาตรน้ำผึ้งซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 และได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่เป็น

อัตลักษณ์ของอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จะมีลักษณะที่แตกต่างจากถิ่นอื่นซึ่ง อำเภอสามโคก ประเพณีวัฒนธรรมที่เก่าแก่วิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมตั้งแต่ปี พ.ศ.2179 ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททองแห่งกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นวิถีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคกจึงมีความเก่าแก่และมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว อำเภอสามโคกนั้นยังมีวัฒนธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน คือการกวนข้าวทิพย์ ซึ่งลักษณะพิเศษของข้าวทิพย์อำเภอสามโคก จะมีความแตกต่างจากถิ่นอื่น คือจะประกอบด้วยธัญพืช 60-70 ชนิดที่ละเคล้าผสมกัน ซึ่งกลุ่มผู้นำศาสนาเห็นว่าเป็นกระบวนการที่สร้างความสามัคคีให้กับชุมชนและเป็นกระบวนการสร้างคุณค่าให้กับชุมชนทำให้ชุมชนมุ่งเน้นความสามัคคีมีการสร้างร่วมกันและจะทำให้อาชญากรรมในอำเภอสามโคกมีปริมาณค่อนข้างน้อย

กลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐ (เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปราม) เห็นว่าอำเภอสามโคกเป็น แหล่งวัฒนธรรมประเพณีที่เก่าแก่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน เช่นกันดังคำพูดที่ว่า “การสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่นทั้งด้านความเชื่อ และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่มีผลต่อความมั่นคงด้านจิตใจและพลังศรัทธาตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนซึ่งวิถีความเชื่อดังกล่าวซึ่งการสืบทอดกันมาทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยไม่เกิดขึ้นในสังคม และกลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ ทำให้อาชญากรรมลดลงได้โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับอำเภออื่น” แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐยังเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอสามโคกนั้น นอกจากจะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและมีผลต่อจิตใจแล้ว ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคกยังมีกฎเกณฑ์ที่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ซึ่งกลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะเจ้าพนักงานตำรวจได้มีความเห็นว่า แม้นประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคกจะมีกฎเกณฑ์ที่มีความเชื่อนับถือผีและนับถือผู้อาวุโสก็ตามแต่ควรสร้างกระบวนการสร้างกลไกให้เด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้นเพราะหากมีการขยายผลมายังกลุ่มเด็กและเยาวชนแล้วในที่สุดก็เกิดความเชื่อความศรัทธาเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ เพราะการที่เด็กและเยาวชนร่วมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นทำให้เด็กและเยาวชนซึมซับเอาสิ่งดีงามและจะทำให้เกรงกลัวต่อการทำบาปทั้งนี้ อาจมีการชักชวนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดหรือมีการร่วมประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือมีการจัดประเพณีวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนซึ่งถือได้ว่าเป็นการควบคุมอาชญากรรม

นอกจากนี้ อำเภอสามโคกยังได้มีการจัดตั้งผู้นำเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คัดเลือกพิจารณาจากบุคคลซึ่งเป็นผู้สรรสร้างความรู้ประเพณีวัฒนธรรมเพื่อเป็นผู้นำวัฒนธรรมซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สร้างแบบอย่างให้เด็กและเยาวชนในการทำความดีสืบไป และไม่กระทำ ความผิดวิธีการ กลไกในการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนในอำเภอสามโคก

2. การนำวิถีวัฒนธรรมของชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการควบคุมอาชญากรรม

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์วิธีการกลไกในการควบคุมอาชญากรรมอำเภอสามโคกนั้น กลุ่มผู้นำศาสนามีการแสดงความเห็นว่าการที่ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนที่มีความเข้มแข็งซึ่งถือเป็นบทบาทในการควบคุมอาชญากรรมจะต้องมีการสร้างกระบวนการสร้างความร่วมมือก่อให้เกิดความสามัคคี

จะบรรลุผลในการควบคุมสังคมได้ดังคำพูดที่ว่า “ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคกจะต้องมีกระบวนการ เช่นจะต้องมีผู้นำทางด้านประเพณีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและจะต้องมีกระบวนการในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมที่ดี” ซึ่งหากมีกระบวนการที่ดีมีผู้นำที่ดีถือว่าเป็นวิธีการที่สามารถทำประเพณีวัฒนธรรมควบคุมอาชญากรรมได้

กลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐ ได้แสดงความเห็นว่าควรมีกระบวนการให้เจ้าพนักงานตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน โดยให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะได้คุ้นเคยกับสิ่งดีงาม บุคคลที่เข้าร่วมจะยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาในชุมชนดังคำพูดของกลุ่มนี้ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลสำคัญ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนมากำหนดกฎเกณฑ์เพื่อที่จะควบคุมอาชญากรรมได้จะต้องสร้างความเป็นผู้นำประเพณีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะได้มีประเพณีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง นอกจากนี้แล้วยังได้เสนอแนวคิดว่าควรมีผู้นำธรรมชาติที่เกิดจิตสำนึกขึ้นเองเพื่อที่จะได้เป็นผู้นำทางด้านประเพณีวัฒนธรรม ทั้งนี้ควรเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาและไม่ควรมีตำแหน่งในชุมชนและต้องเป็นผู้ที่อาวุโสเป็นที่เคารพ ศรัทธาของชุมชน ซึ่งถือได้ว่าหากมีผู้นำประเพณีวัฒนธรรมที่ดีจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้และควรมีการปลูกฝังให้กลุ่มคนรุ่นหลังได้รู้ถึงกระบวนการควบคุมอาชญากรรม

สรุปได้ว่าการสนทนาทั้ง 3 กลุ่มคือกลุ่ม ผู้นำชุมชนกลุ่ม ผู้นำศาสนา กลุ่ม เจ้าพนักงานของรัฐ ต่างก็มีความเห็นว่า วิธีการกลไกที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ก่ออาชญากรรม วิถีวัฒนธรรมชุมชนนั้นซึ่งถือได้ว่ากระบวนการเป็นตัวจักรที่มีอิทธิพลมีบทบาทในการควบคุมดูแลความประพฤติของคนในชุมชนหรือในท้องถิ่นให้เป็นไปตามกรอบจารีตประเพณีวัฒนธรรม ข้อปฏิบัติหรือข้อบังคับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้อาวุโส ผู้นำวัฒนธรรมหรือแม้แต่พระสงฆ์ หรือญาติสนิท ระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และระบบความเชื่อเป็นสิ่งสูงสุดตลอดจนพ่อแม่ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทที่สุดในการควบคุมพฤติกรรมของคนในการก่ออาชญากรรม ทั้งนี้พ่อแม่จะต้องดักเตือน อบรม สั่งสอนให้รู้ถึงบาปบุญคุณโทษ ความดีความชั่ว ตลอดจนให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรมและควรมีการปลูกฝังในเรื่องคุณงามความดีและผลกระทบบจากการกระทำอาชญากรรมโดยเฉพาะสามารถให้พ่อแม่ได้ชี้แนะถึงโทษ

บทที่ 5

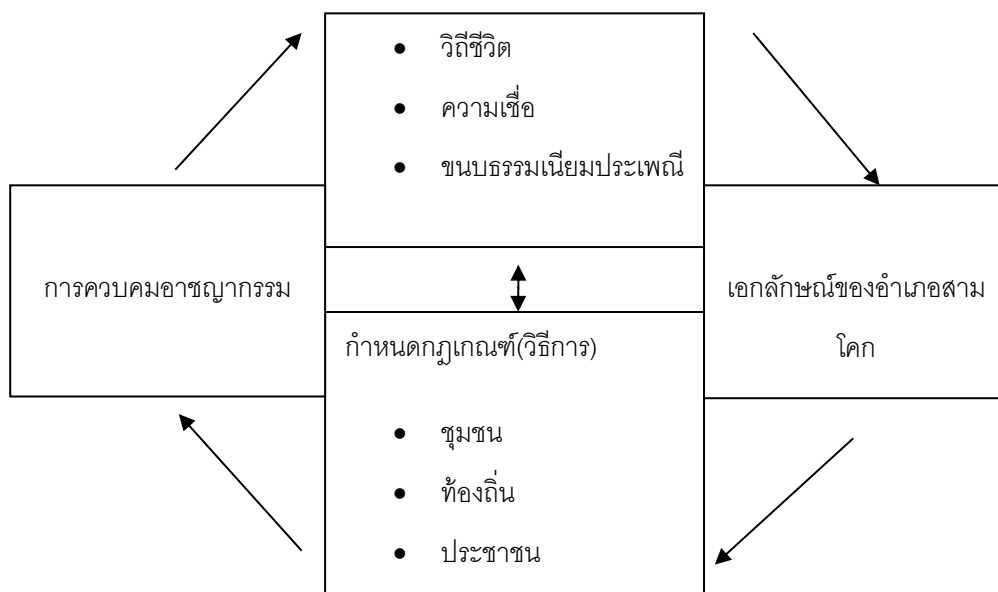
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีนี้ ได้เน้นให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมชุมชน ของอำเภอสามโคกที่เป็นอัตลักษณ์และวิธีการกลไกในการถ่ายทอดและในการควบคุมอาชญากรรม ทั้งนี้เพื่อได้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับอำเภออื่นและจังหวัดอื่นๆซึ่งได้ให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นทุนสังคมมีความเข้มแข็ง

การศึกษาวิจัยมาตรการการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนได้วิธีการการควบคุมอาชญากรรม ด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชน ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

วิถีวัฒนธรรมชุมชนอันประกอบด้วยวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีมีผลในการควบคุมอาชญากรรม ดังปรากฏในรูปวงล้อวัฒนธรรม



วิถีวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอสามโคก

วิถีวัฒนธรรม จารีตประเพณีซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยเฉพาะจารีตซึ่งถือว่าเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติที่ชุมชนได้ควบคุมอาชญากรรม ซึ่งวัฒนธรรมจารีตประเพณีที่ชุมชนใช้ในการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่มีทุนทางสังคมได้แก่ การนับถือผี การนับถือผู้อาวุโสซึ่งผู้น้อยจะต้องนับถือผู้อาวุโสจะต่อได้เทียบผู้อาวุโสไม่ได้และจะต้องเคารพผู้ที่อาวุโส เพราะผู้ที่อาวุโสเป็นบุคคลที่เกิดก่อน ย่อมมี

ประสบการณ์ที่ผ่านชีวิตย่อมรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว สิ่งใดไม่ควรทำสิ่งใดควรทำ นอกจากนี้ประเพณีที่ชุมชนหรือท้องถิ่นปฏิบัติมาอย่างช้านานที่สามารถจะควบคุมพฤติกรรมของคนได้ได้แก่ ตักบาตรน้ำผึ้ง ตักบาตรพระร้อย กวนข้าวทิพย์ ซึ่งหากชุมชนสามโคกรักษาประเพณีวัฒนธรรมดังกล่าวไว้ดียิ่งขึ้นจะทำให้ปัญหาอาชญากรรมในสังคมสามโคกไม่ขยายตัวในวงกว้างและจะลดน้อยลงไปเรื่อย โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด สติอาชญากรรมของอำเภอสามโคกมีเพียง 785 คดีเท่านั้น ดังนั้น จึงได้ว่าวิถีวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ ควบคุมอาชญากรรมได้

การอบรมสั่งสอนซึ่งเป็นวิธีการทั่วไปที่ยังใช้อยู่ในชุมชนอาจจะโดยผู้อาวุโส พ่อแม่ ญาติสนิท เป็นต้น

การประพุดเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นแบบอย่าง การขมาผี เกิดจากความเชื่อในการนับถือผีซึ่งเป็นวิธีการ โดยเฉพาะชาวมอญใช้กับสมาชิกให้มีความหลาบจำเมื่อฝ่าฝืนวิถีวัฒนธรรมชุมชนหรือท้องถิ่นมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในชุมชนส่วนกลไกซึ่งเป็น ตัวจักรที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคนในชุมชน

วัดหรือพระสงฆ์ เป็นกลไกที่มีอยู่ในชุมชนในการควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนซึ่งวัดหรือพระสงฆ์จะคอยชี้แพรอบรมสั่งสอนในเรื่องศีลธรรม ให้ละอายต่อบาป

พ่อแม่ นับได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะคอยว่ากล่าวตักเตือน

ผู้อาวุโสหรือผู้นำ เป็นผู้ที่คอยดูแลลูกหลาน คอยดูแลพฤติกรรมของคนในสังคมให้เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความเชื่อของชุมชนและประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิธีการการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ศึกษาถึงวิถีวัฒนธรรมชุมชนของอำเภอสามโคก ความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม วิธีการกลไก ในการควบคุมอาชญากรรมของคนในชุมชนและการนำไปประยุกต์ใช้ในอำเภออื่นและจังหวัดอื่น พบว่าวิถีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคก มีวิถีวัฒนธรรมอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าของตนเอง เช่นมีการนับถือผี ประเพณีงานศพเป็นงานที่สำคัญและยิ่งใหญ่ จะมีพิธีการเป็นของตนเอง โดยเฉพาะศพพระเวลาเผาห้ามมิให้จุดเผาด้วยมือ จะต้องมีการจุดเผาโดยลูกหนู หรือประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ตักบาตรพระร้อย และการกวนข้าวทิพย์ ซึ่งวิถีวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นวิถีวัฒนธรรมที่เก่าแก่ สืบทอดกันมาตั้งแต่ สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองในสมัยกรุงศรีอยุธยาถือว่าเป็นอัตลักษณ์สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสามโคก ข้อนี้มีความสอดคล้อง ฉัตรทิพย์ นาถสุภา กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมชุมชน คือ ชุมชนที่มีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้วคือ มีระบบคุณค่าที่รวบรวมได้จากประวัติศาสตร์เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติ เป็นวิถีชีวิตซึ่งวิถีวัฒนธรรมชุมชนของอำเภอสามโคกในปัจจุบันถือว่าเป็นบทบาททางสังคมที่มีความเข้มแข็งซึ่งมีส่วนทำให้

อาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยลงอีกทั้งสอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรมที่งามพิศ สัตว์สงวน ได้อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตหรือชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกด้าน มนุษย์ทุกสังคม จะมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันไปตามประเพณี วัฒนธรรมถูกแสดงออกมาให้เห็นโดยแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ มนุษย์ในสังคมจะมีพฤติกรรมทางสังคมอย่างไรแบบแผนพฤติกรรมและกฎเกณฑ์ต่างๆจะอยู่เบื้องหลัง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์ ที่เสนอความคิดไว้ว่าวัฒนธรรมของชุมชนชนบทก่อตั้งขึ้นจากการต่อสู้เพื่อให้ทุกคนมีอยู่มีกินและจากการที่ต้องอยู่ร่วมกันและสัมพันธ์กับเป็นชุมชน การต่อสู้เพื่อการอยู่การกินก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการผลิตแบบวิถีกรรมเกิดความคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆเกิดระบบสัมพันธ์กับธรรมชาติและความต้องการเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว ความเป็นมาและเป็นไปของจักรวาลและชีวิตพัฒนาขึ้นเป็นวัฒนธรรมความเชื่อเกิดระบบคุณค่าและเกิดการรับศาสนาเข้ามาในชุมชนพร้อมกับพิธีกรรมต่าง ๆ และการที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ที่ทำให้คนทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน สัมพันธ์กัน เกิดเป็นจารีตประเพณี กฎเกณฑ์ และพิธีกรรมต่างๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกทั้งรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันต่อไป ซึ่งการที่มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหรือสังคมอย่างมีความรัก ความสัมพันธ์ มีการแบ่งปันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ พิธีกรรม เพื่อควบคุมพฤติกรรมและเป็นแนวทางให้สมาชิกในชุมชนหรือในสังคมถือเป็นแนวทางปฏิบัติและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สิ่งที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนหรือสังคมนี้คือ “วัฒนธรรม” ซึ่งอำเภอสามโคกมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งถือว่าเป็นบทบาททางสังคมทำให้อาชญากรรมในอำเภอสามโคกลดน้อยลงหรือเกิดอาชญากรรมน้อยลงเนื่องจากความเชื่อ ประเพณี สามารถนำมาสร้างศักยภาพของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมในอำเภอสามโคกได้

การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอสามโคกพบว่าการสืบทอดรุ่นต่อรุ่นทั้งด้านความเชื่อและนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆเช่นการนับถือผู้อาวุโส การชักชวนเด็กเยาวชนเข้าวัดหรือ โดยผ่านพิธีกรรมต่างๆเพื่อให้คนในชุมชนเด็กหรือเยาวชนได้จดจำนำไปปฏิบัติยึดถือในชีวิตประจำวัน เพื่อความสงบสุขของชุมชนและไม่ก่อให้เกิดอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ ได้อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมคือ เป็นที่ได้มาโดยการเรียนรู้เกิดจากการใช้ปัญญาที่มีอยู่ในตัวมนุษย์คิดสร้างและเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางธรรมชาติให้เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตที่ดีมีความสุข และมีการถ่ายทอดที่กระทำผ่านกระบวนการจากพ่อแม่สู่ลูกหลานหรือจากลูกหลานสู่พ่อแม่ ซึ่งมีใช้การถ่ายทอดทางชีวภาพและเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตดีทั้งเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถรับรู้ร่วมกันได้ บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมใดมักจะประพฤติปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมนั้นและจะมีพฤติกรรมคล้ายๆกันกับคนอื่น ในสังคมเดียวกันดังนั้น ในการที่ชุมชนในอำเภอสามโคกได้มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนถือได้ว่าเป็นแบบแผนในการปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งเป็นผลทำให้ชุมชนในอำเภอสามโคกมีคดีลดน้อยลงเพราะทุกคนในชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกันปฏิบัติตนซึ่งเป็นผลทำให้อาชญากรรมลดน้อยลง

วิธีการและกลไกในการควบคุมอาชญากรรมของคนในชุมชนให้เป็นที่ไปตามวิถีวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนสาม โลกนั้นพบว่ากลไกที่สำคัญได้แก่ ผู้อาวุโส พ่อแม่ วัดและพระสงฆ์ ผู้นำที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมและระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและระบบความเชื่อความศักดิ์สิทธิ์เป็นตัวจักรที่มีความสำคัญและเป็นอิทธิพลมีบทบาทในการควบคุมอาชญากรรม โดยมีวิธีการอบรมสั่งสอน การประพาดเป็นแบบอย่างที่ดีการชักชวนเข้าวัดการร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้สนทนาแลกเปลี่ยนและยังสอดคล้องกับการที่ ชัยอนันต์ สมุทรวณิชได้เสนอแนวคิดไว้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อมนุษย์และวัฒนธรรมมีหน้าที่เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวซึ่งได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมและการกำหนดบทลงโทษการให้รางวัลและนอกจากนั้นแล้ววัฒนธรรมประเพณียังมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือหน้าที่ในการควบคุมสังคมซึ่งการควบคุมสังคมนั้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการใช้ชีวิตการแสดงออกของบุคคลและสิ่งที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติหรือประพาดตามมาตรฐานที่กำหนดเอาไว้โดยสังคมหรือกลุ่มบุคคลซึ่งการควบคุมทางสังคมนี้อาจอยู่ในรูปที่เป็นทางการโดยอาศัยกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับที่วางไว้หรือตรากฎหมายสามารถอ้างอิงและยึดถือเป็นหลักฐานยืนยัน ได้ตลอดเวลาและการควบคุมสังคมที่ไม่เป็นทางการอันได้แก่ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีชุมชนอำเภอสาม โลกมีการควบคุมสังคมโดยวิธีการกลไก ผู้อาวุโสเคารพและเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นวิธีการกลไกอย่างหนึ่งที่เป็นผลทำให้อาชญากรรมในอำเภอสาม โลกลดน้อยลง โดยเฉพาะคดียาเสพติดในรอบ 3 ปี มีเพียง 7 คดีเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาอำเภอสาม โลก จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยถึงวิถีวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอสาม โลกเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่เป็นรูปธรรมที่เป็นจุดเด่นและสร้างความเข้มแข็งซึ่งสามารถควบคุมอาชญากรรมได้
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงกลไกวิธี การถ่ายทอดวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยถึงวิถีวัฒนธรรมชุมชน จารีตประเพณี ที่เป็นข้อห้าม และประชนหรือชุมชนปฏิบัติตามหรือไม่อย่างไรตลอดทั้งมีจำนวนสถิติของประชาชนหรือชุมชนผิดข้อห้ามจำนวนเท่าใด
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรรให้ชุมชนหรือผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยด้วย

เอกสารอ้างอิง

กิ่งแก้ว มรกตจินดา. (2550). การศึกษาวัฒนธรรมไทยเพื่อการจัดการเรียนรู้:กรณีศึกษา ณ. หมู่บ้าน สะแกราย ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง และหมู่บ้านลำเอียง ตำบลตลาดอินคา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปกร.

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). การทำงานแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือนุชย์เป็นศูนย์กลาง. สภา คาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา กรุงเทพฯ

จิตเทพ ยาสุมทร. (2543). ทูตทางสังคมในชุมชนภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2541). วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย : โรงพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด กรุงเทพฯ

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2537). วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

ธีรพงษ์ แก้วหาวยษ์. (2544). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคม โรงพิมพ์คลังนานา ขอนแก่น

นยสร สมบุญมากและคณะ. (2544). การควบคุมทางสังคมโดยวัฒนธรรมชุมชน สภาวัฒนธรรม ศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ

นวลจันทร์ พิศนชัยกุล. (2556). ระบบงานยุติธรรม : ยุคใหม่ โรงพิมพ์ พรทิพย์การพิมพ์ จันทบุรี

ประเวศ วสี (2539) การพัฒนามนุษย์ตามแนวทางมนุษยนิยม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิหมอ ชาวบ้าน

ประเสริฐ สุขสมบูรณ์. (2519). งานมวลชนสัมพันธ์กับการปฏิบัติของตำรวจ สถาบันวิชาการ ทหารบกชั้นสูง กรุงเทพฯ

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2526). การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม:หลักทฤษฎีและ มาตรการโอเดียนสโตร์ กรุงเทพฯ

ผ่องพรรณ มณีรัตน์. (2521). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ

รุ่งโรจน์ ลีสกุลรักษ์. (2551). ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนสวนดอก. สาขาการพัฒนารวม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วรวิศ โรมรัตนพันธ์. (2548). ทูตทางสังคมโครงการสรรสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข กรุงเทพฯ

วันฉัตร นุเกตุ. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ศึกษากรณีงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสังคมสงเคราะห์ บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์.(2533).รากฐานแห่งชีวิต : วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา กรุงเทพฯ
 สุพัตรา สุภาพ.(2541).สังคมวิทยา ไทยพาณิชย์ : กรุงเทพฯ.
 สุภรณ์ โอเจริญ.(2541). มอญในเมืองไทย โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ
 สุเอ็ด คชาธานี.(2527). วัฒนธรรมประเพณีมอญเมืองโบราณ สมุทรปราการ
 สุจิต มีจันทิ.(2540). การควบคุมทางสังคม : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีวัฒนธรรมจากวรรณกรรม
 พื้นบ้านอีสาน สถาบันวัฒนธรรมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ
 อานนท์ อากาศ.(2515). มนุษย์กับสังคม : สมาคมและวัฒนธรรมไทย โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ
 กรุงเทพฯ
 อรุชาติ พวงสำลี และคณะ.(2542). ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง
 โรงพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุงเทพฯ
 อรรถพร ชูบำรุง.(2532). อาชญวิทยาและอาชญากรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ
 อากาศ จันทราภาส.(2543).ทุนสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน บัณฑิตมหาวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
 Durkheim, E.(1970). La science sociale et l' Action, ed and into. J.e. Filloux, Paris
 :PresesUniversitaires de France.
 Sutherland Cvessey.(1966). FEMALE CRIME The constructon woman in criminology
 P.W. Tappan .(1960). Crime, Justice and eorrection New York : Me Grawltill Book eo.
 Shanahan, Donald. (1975).Patrol Administration Boston : Holbrook

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสหราชอาณาจักร

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

กลุ่ม อินทนิล หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๗ (ยธศ.๗)

เรื่องมาตรการควบคุมอาชญากรรมด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชน

กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ประเด็นการสนทนา	กลุ่มที่ ๑ เจ้าพนักงานของรัฐ	กลุ่มที่ ๒ ผู้นำชุมชน	กลุ่มที่ ๓ ผู้นำศาสนา
ข้อ ๑ วิถีวัฒนธรรมชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ของอำเภอสามโคกที่สร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นมีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอะไรบ้าง	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....
ข้อที่ ๒ การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอย่างไร	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....
ข้อที่ ๓ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนที่ท่านคิดว่าสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มีประเพณี วัฒนธรรมอะไรบ้าง	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....

ประเด็นการสนทนา	กลุ่มที่ ๑ เจ้าพนักงานของรัฐ	กลุ่มที่ ๒ ผู้นำชุมชน	กลุ่มที่ ๓ ผู้นำศาสนา
ข้อที่ ๔ ตามที่ท่านเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มี กฎ ก ฎ เณ ฑ์ ที่ จะ ควบคุม ด้ ัง ค ม หรือ อ าช ญ า กร ร ม อ ย ่าง ไ ร	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....
ข้อที่ ๕ เมื่อวัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็งแล้ว จะ เป็น กล ไ ก ควบคุม อ าช ญ า กร ร ม อ ย ่าง ไ ร	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....
ข้อ ๖ ท่านคิดว่าวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่มีความเข้มแข็ง นำไปใช้ ควบคุม อ าช ญ า กร ร ม ไ ด้ อ ย ่าง ไ ร	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....
ข้อ ๗ ท่านคิดว่าวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถ ที่จะ ควบคุม อ าช ญ า กร ร ม ไ ด้ หรือ ไม่	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....	คนที่ ๑-๔ ชื่อ..... ความเห็น.....

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อัครกร ไชยพงษ์ อายุ 51 ปี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ.2541 ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัย รามคำแหง

พ.ศ.2545 นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2554 ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ-สกุล พันตำรวจเอกพิทักษ์ อุทัยธรรม

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
การศึกษา

- ร.ป.บ.(ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (นายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 48)
- น.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พบ.ม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 54

ประวัติการทำงาน

- รองสารวัตรแผนก 4 กองบัญชาการ 2 กองปราบปราม
- นายเวรผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 4
- สารวัตรสถานีตำรวจโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์
- รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
- ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ 1 กองบังคับการอำนวยการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจ จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
- รองผู้บังคับการอำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- รองผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประสบการณ์การทำงาน

- หัวหน้างานศาลจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า
- อนุ กตร. กฎหมายและระเบียบ
- อนุ กตร. ร้องทุกข์

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ-สกุล นายณภัสศักดิ์ เล้าภาภรณ์

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

สถานที่ทำงาน ศาลอุทธรณ์ ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ 085-6609487

การศึกษา

ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา
ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ-สกุล น.อ. คมนันท์ วชิรกานต์ ร.น.

ตำแหน่ง นายทหารปฏิบัติการ กพ.ทร.

สถานที่ทำงาน กองเรือลำน้ำ

การศึกษา วทบ.(ทร.) โรงเรียนนายเรือ

ประวัติการทำงาน

ผบ.ร้อย.ปตอ.

ผบ.พัน.นร.รร.ตท.

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ-สกุล นางดารุณีย์ เผ่าสุวรรณ

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ(นักพัฒนาระบบราชการเชี่ยวชาญ)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

การศึกษา

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บริหารการเงิน) วิทยาลัยการค้า
ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการฝึกอบรม

หลักสูตรพัฒนาสัมพันธภาพการบริหารทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ (พสท.) รุ่นที่ 6
กองทัพบก

หลักสูตรกฎหมายปกครองสำหรับผู้บริหารระดับสูง (กปส.) รุ่นที่ 2 สำนักงานศาลปกครอง
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง (นบส.) รุ่นที่ 82 สำนักงาน ก.พ.

ประวัติการทำงาน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล สำนักงาน ก.พ.

นักพัฒนาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.ร.

ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงาน ก.พ.ร.

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.ร.

ประสบการณ์ทำงาน

วิเคราะห์ตำแหน่งและกำหนดโครงสร้างส่วนราชการ ของกระทรวงยุติธรรม

การส่งเสริมประสิทธิภาพ สำนักงานประกันสังคม (Reengineering)

วิเคราะห์ตำแหน่งและกำหนดโครงสร้างส่วนราชการของกระทรวงแรงงาน

งานการบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงาน ก.พ.ร.

การพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ (นปร.)

งานศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) สำนักงาน ก.พ.ร.